

EESTI KEEL (VENE ÕPPEKEELEGA KOOLIDES)

RIIGIEKSAM 2004

RIIGIEKSAM 2005

KOOSTAJA: V. JÜRGENS

Kirjutamisosa analüüs: A. Siirak

SISUKORD

EESMÄRK	2
EKSAMITÖÖ PÕHIANDMED	2
KORRALDUS	3
HINDAMINE.....	3
TÜHISTATUD EKSAMITÖÖD JA APELLATSIOONID	4
ÜLDANDMED EKSAMINANDIDE JA KOOLIDE KOHTA	5
EKSAMI TULEMUSED.....	6
EKSAMI OSAD	12
ÜKSIKÜLESANNETE ANALÜÜS	13
PÄEVAKAVA	14
LISA 1: KIRJUTAMISOSA ÜLESANNETE HINDAMISJUHEND 2004. AASTAL	29
LISA 2: RÄÄKIMISOSA ÜLESANNETE HINDAMISJUHEND 2004. AASTAL	30
LISA 3: 2004. AASTA RIIGIEKSAMITÖÖ	31
LISA 4: KUULAMISOSA TEKSTID	46
LISA 6: RÄÄKIMISOSA NÄIDISKOMPLEKT	50
TEEMALEHT.....	55
SITUATSIOONILEHT	55
LISA 7: RÄÄKIMISOSA TEEMAD 2004. AASTA RIIGIEKSAMILT	56
KORRALDUS.....	57
HINDAMINE.....	58
LISA 1: KIRJUTAMISOSA ÜLESANNETE HINDAMISJUHEND 2005. AASTAL	62
LISA 2: RÄÄKIMISOSA HINDAMISJUHEND 2005. AASTAL.....	63
LISA 3: KIRJUTAMISOSA ÜLESANNETE KAALUMINE.....	64
LISA 4: VALIK TEEMASID	64
LISA 5: SOOVITATAV ÕPPE- JA ABIMATERJAL AINEÕPETAJATELE	66
KASUTATUD KIRJANDUS:.....	67

EESTI KEELE RIIGIEKSAM 2004 (VENE ÕPPEKEELEGA KOOLIDES)

Eesmärk

Eesti keele riigieksami eesmärk on:

- hinnata riiklikus õppekavas määratletud õpitulemuste saavutatust eksamiaines,
- anda koolidele ning õpetajatele võimalus hinnata oma õpilaste õpitulemusi üleriigilisel taustal,
- saada tagasisidet õppimise ja õpetamise tulemuslikkusest,
- suunata eksami sisu ja vormi kaudu õppeprotsessi,
- siduda järjestikuseid haridusastmeid ja -tasemeid,
- välishindamise tulemuste põhjal kavandada ja teha muudatusi riiklikus õppekavas, õppekirjanduses, õpetajate täienduskoolituses, suunata vastavat arendustööd.

Alates 2001. aastast on eesti keele riigieksam ühitatud eesti keele kesktaseme eksamiga. Kõigile eksaminandidele, kes sooritasid eksami vähemalt 60 pallile, väljastati eesti keele kesktaseme oskuse tunnistus.

Eksamitöö põhiantmed

Eksam koosnes kirjalikust ja suulisest osast. Kirjalik eksamitöö (kestus 220 minutit) jagunes neljaks osaks:

- I osa: kirjutamine – kaks ülesannet, poolametlik kiri ja arutlus, aega 90 minutit;
- II osa: kuulamine – neli ülesannet, teksti kuulati helilindilt, aega 40 minutit;
- III osa: lugemine – kolm ülesannet, aega 50 minutit;
- IV osa: keelestruktuurid – kaks ülesannet, aega 40 minutit.

Suuline osa – igale õpilaste paarile oli ette nähtud 20 minutit. Eksami suuline osa koosnes kolmest ülesandest.

Suuline osa algas sissejuhatava vestlusega, mis kestis 1-2 minutit. Vestluse eesmärk oli üle saada esialgsest närveerimisest. Intervjueerija suhtles õpilastega stiilis, mida kasutatakse inimesega esmaohtumisel. Õpilased tutvustasid end ning vastasid intervjueerija küsimustele (nt igapäevaelu, õpingud, huvid jne).

Esimeses ülesandes (kestus u 7 minutit) pidi kumbki õpilane kirjeldama ühe teemavaldkonna pilte. Ühele õpilasele anti rääkimisosa komplektist üks pilt (pilt 1, 2, 3 või 4) ning tema ülesanne oli pildil kujutatut (inimesi, tegevust, meeleolu) kirjeldada. Teisele õpilasele anti samal ajal komplekti kuuluv pildikaart, millel on neli pilti. Tema ülesandeks oli kuulata vestluskaaslase kirjeldust ning esitada hiljem paar täpsustavat küsimust ja siis öelda, millist pilti vestluskaaslane kirjeldas. Seejärel vahetati osad. Selles ülesandes jälgiti, kuidas õpilane suutis pildil kujutatut kirjeldada ja kaaslaste küsimustele vastata. Samuti hinnati õpilase oskust kuulnud kirjelduse põhjal esitada täpsustavaid küsimusi.

Teine ülesanne oli diskussioon (kestus u 6-7 minutit). Intervjueerija valis teemalehelt 1-2 teemat ja palus õpilasi nendel teemadel omavahel vestelda. Õpilased pidid esitama oma seisukohti ja neid ka põhjendama.

Kolmas ülesanne (kestus u 5 minutit) oli otsustamine. Selles osas tuli õpilastel, tuginedes intervjueerija poolt ette loetud situatsioonikirjeldusele, seada loetelus esitatud objektid/tegemised tähtsuse järjekorda ning tehtud valikut põhjendada. Kõigepealt avaldas arvamust üks õpilastest, seejärel esitas sama loetelu kohta oma seisukohad teine õpilane.

Kõigil osadel oli võrdne kaal: iga osa eest võis kokku saada maksimaalselt 20 punkti. Objektivselt hinnatavad osad (kuulamine, lugemine, keele struktuur) koosnesid 60 üksikküsimusest ja iga õigesti vastatud küsimuse eest saadi 1 punkt. Kirjaliku ja suulise osa hindamine toimus vastavate hindamisskaalade alusel (vt lisa 1 ja 2).

Tabel 1. Eesti keele riigieksami osad 2004. aastal

Eksami osa	Maksimaalne punktisumma	Ülesannete arv	Üksikküsimuste arv	Aeg
Kirjutamine	20	2		90 min
Kuulamine	20	4	20	40 min
Lugemine	20	3	20	50 min
Keele struktuur	20	2	20	40 min
Suuline osa	20	3		20 min

Korraldus

Korraline kirjalik eksam toimus 26. aprillil 2004, lisaeksam toimus 31. mail 2004. Eksami ülesanded olid kahes vihikus: I vihik – kirjutamine, II vihik – kuulamine, lugemine ja keele struktuur. Esimese vihiku täitmiseks oli aega 90 minutit, sellele järgnes vaheaeg 15 minutit. Teise vihiku täitmiseks oli aega 130 minutit. Pärast seda anti õpilastele 20 minutit aega vastuslehtede täitmiseks.

Korraline suuline eksamiosa toimus 27.–30. aprillini ja lisaeksam 31. maist 1. juunini. Igaks eksamipäevaks oli ette nähtud 4 erinevat teemakomplekti, mis märgistati vastavate numbrite ja tähtedega. Suulise eksamiosa ühte teemakomplekti (vt lisa 6) kuulusid:

- pildikaart (4 pilti ühel lehel),
- neli pildilehte (igal lehel üks pilt),
- kaks loetelu,
- teema- ja situatsioonileht,
- suulise eksamiosa hindamise ja läbiviimise juhend.

Kuna eesti keele riigieksam on ühitatud eesti keele kesktaseme eksamiga, oli õpilaste rääkimisosa vastuste lindistamine kohustuslik.

Eksamimaterjalid toimetati koolidesse haridusametite/-osakondade kaudu. Eksamimaterjalide konfidentsiaalsuse eest vastutas kooli direktor või kooli juhtkonna poolt määratud isik. Eksamimaterjalid avati eksamipäeval vahetult enne eksamit välisvaatleja/-hindaja juuresolekul.

Hindamine

Lugemis- ja kuulamisosas ning keele struktuuri hinnati eksamikeskuses võtme järgi. Kirjaliku ja suulise osa hindamisel juhinduti vastavatest hindamisjuhenditest (vt lisa 1 ja 2).

Iga kirjutamisosa tööd hindas kaks teineteisest sõltumatut riigieksami hindamiskomisjoni liiget. Enne hindamisperioodi algust toimus hindamise ühtlustamine. Tööde hindamiseks oli aega kolm nädalat. REKKis võrreldi kahe hindaja tulemusi, alates 5-punktisest erinevusest hinnati tööd kolmandat korda. Pärast kolmandat hindamist kujunes lõpphindeks kolme hinde keskmine. 5098 tööst läks kolmandale hindamisele 42 tööd (2003. aastal 73 tööd 5005st – 1,5%), s.o 0,8%. Need tööd olid piiripealsed tööd, mida oli tõesti võimalik tõlgendada ja hinnata mitmeti. Paljud hindajad, kes kuuluvad riigieksami hindamiskomisjoni, on hinnanud riigieksami töid alates 1999. aastast kui toimus eesti keele katseline riigieksam. Samuti on enamus hindajaid seotud aastaringselt toimuvate (kümme eksamit aastas kolmel tasemel – alg-, kesk- ja kõrgtase) täiskasvanute eesti keele tasemeeksamite hindamisega. Kolmandale hindamisele minevate töö-

de madal protsent näitab hindajate töö ühtset ja head kvaliteeti, mis on saavutatud pikaajalise töökogemuse ja pideva praktikaga.

Suulist osa hinnati koolides. Üheks hindajaks oli oma kooli aineõpetaja (mitte hinnatava õpilase aineõpetaja) ja teiseks hindajaks oli välishindaja (mõne teise kooli kvalifitseeritud eesti keele õpetaja).

Tühistatud eksamitööd ja apellatsioonid

2004. aastal tühistati kahe õpilase eksamitöö Jõhvi Ametikoolist, 3 õpilase tööd Tallinna Mustamäe Reaalgümnaasiumist ja 26 õpilase tööd Informaatika ja Arvutustehnika Koolist. (Võrdluseks: 2003. aastal tühistati 15 eksamitööd ja 2002. aastal tühistatud töid ei olnud.)

Esmakordselt oli tühistatud tööde arv ühest koolist nii suur (selles koolis tegi eesti keele riigieksamit 56 õpilast). Hindamisperioodi käigus avastasid riikliku hindamiskomisjoni hindajad, et antud kooli kaks õpilast ei ole oma eesti keele riigieksami tööd kirjutanud iseseisvalt. Sellisele järeldusele jõuti seetõttu, et kirjutamisosa esimese ülesande (loovülesanne) tekst oli mõlemal õpilasel sõna-sõnalt ühesugune. On võimatu, et kaks õpilast kirjutavad 77-sõnalise teksti täpselt ühtemoodi. Samuti olid kokkulangevused kuulamisosa kolmandas ülesandes (kaks sarnast valevastust), lugemisosa teises ülesandes (üks sarnane valevastus) ja kolmandas ülesandes (kaks sarnast valevastust).

Juhul kui hindamiskomisjonil tekib hindamise käigus kahtlus, et mõnes riigieksamit teinud koolis on toimunud mahakirjutamine, kontrollib komisjon ka teiste õpilaste töid erilise tähelepanuga (võrdleb vastuslehti vihikutega ja valevastuste kokkulangevust, vaatleb erinevate osaoskuste eest saadud punkte jmt). Informaatika ja Arvutustehnika Kooli õpilaste töid võrreldes ja vaadeldes jõudis hindamiskomisjon järeldusele, et mahakirjutamine on toimunud suures ulatuses ja grupiti (tuginedes ühesugustele valevastustele ning vastuslehtedes ja vihikutes esinevatele erinevustele). Samuti oli tühistatud tööde hulgas päris palju selliste õpilaste töid, kes olid rääkimisosa ja kirjutamisosa eest saanud nullilähedased punktid, kuulamis- ja lugemisosa ning keele struktuuri osa eest aga maksimumilähedased punktid. Hindamiskomisjon leidis, et ei ole usutav, et õpilane, kes praktiliselt ei räägi ega kirjuta eesti keeles, teeb ülejäänud eksami osad maksimumpunktidele.

Kooli teavitati, et osade õpilaste eksamitööde hindamisel on tekkinud kahtlus, et aset on leidnud mahakirjutamine. Hindamiskomisjonile ei laekunud õpilastelt ühtegi seletuskirja ja vastavalt HM määrusele nr 75 24. detsembrist 2001 tühistas riiklik eksamikomisjon 16. juunil 2004 26 õpilase eksamitöö tulemused.

On märkimisväärne, et 31 tühistatud töö puhul 7 töös oli maha kirjutatud pikem loovtekst (kirjutamisosa esimene ülesanne, umbes 120sõnaline tekst, või teine ülesanne, 160sõnaline tekst), kas lõikude kaupa või terviktekstina. On alust arvata, et kui eksamisituatsioonis on võimalik maha kirjutada pikemaid loovtekste, siis hoopiski lihtne on maha kirjutada eksami nende osade vastuseid, kus kasutatakse valikvastustega ülesandeid ja vastusteks tuleb kirjutada tähti (A, B, C ja D). Samuti lihtsustab vastuslehtede olemasolu ja nende täitmiseks ettenähtud aeg mahakirjutamist.

Apellatsioonikomisjonile laekus 69 avaldust töö veel kord läbi vaadata (2003. aastal laekus 29 ja 2002. aastal 82 avaldust). 31 tühistatud eksamitulemusega õpilasest apelleeris 21. Ennistati viie õpilase esialgsed eksamitöö tulemused. Ühel juhul oli tegemist tööga, mille puhul apelleerija klassikaaslane, kelle töö oli samuti tühistatud, tunnistas seletuskirjas mahakirjutamise üles ja apelleerija eksamitöö tulemus ennistati. Ülejäänud nelja õpilase eksamitöö puhul leidis apellatsioonikomisjon, et tühistamiseks ei ole piisavalt alust.

Veel apelleeris 48 õpilast, kes olid kindlad selles, et hindamisprotsessi käigus ei ole neid õiglaselt hinnatud. Muudeti 17 eksaminandi eksamitulemust põhiliselt 1-3 punkti võrra. 5 õpilase tööd tõsteti 1-2 punkti võrra ja vähendati kaheteistkümne õpilase eksamitöö punktisummat 1-3 punkti võrra.

2004. aastal esitas apellatsiooni 30 tüdrukut ja 39 poissi. Ootuspäraselt apelleeriti põhiliselt sooviga ületada tasemeeksami künnis (32 apellatsiooni esitati 51–59-punktise eksamitulemusega). Veel apelleeriti palju alates 17-punktist kuni 19-punktilise eksamitulemusega (10 apellatsiooni avaldust) sooviga saada 20 punkti (nõutav punktisumma gümnaasiumi lõpetamiseks).

2004. AASTA RIIGIEKSAMI STATISTIKA JA TULEMUSED

Üldandmed eksaminandide ja koolide kohta

2004. aastal registreerus eesti keele riigieksamile 5288 ja eksamil käis 5131 õpilast. Puudujaid oli 157, s.o 3,0% registreerunute arvust (2003. aastal oli puudujate protsent 2,9). 2003. aastal oli eksaminandide arv 5938 ja 2002. aastal 3682. Võrreldes 2004. aasta eesti keele riigieksamilt puudujate protsenti 2003. aasta puudujate protsendiga, näeme, et see on kahel aastal olnud peaaegu ühesugune (2003. aastal oli eksaminande küll 126 võrra vähem kui 2004. aastal).

Eksam toimus üle Eesti 110 koolis: gümnaasiumitüüpi koole oli 77 (3530 lõpetajat), õhtukoole 14 (171 lõpetajat) ja kutseõppeasutusi 20 (1401 lõpetajat).

Abituriente oli 5066 ja kooli varem lõpetanud 39, mehi 2397 ja naisi 2708. Kuna tegu ei ole valikeksamiga–eesti keele riigieksami pidid tegema kõik vene õppekeelega koolide lõpetajad–, siis soolisi eelistusi ei ole mõtet analüüsida.

Eksaminandidest 109 õppis eesti õppekeelega koolides ja 5022 vene õppekeelega koolides.

Asukoha järgi jaotusid koolid järgnevalt: suurlinnakoole oli 46 (2855 õpilast), valla- ja väikelinnakoole 17 (408 õpilast), maakonnakeskuses asuvaid koole 8 (131 õpilast) ja teeninduspiirkonnata koole 7 (139 õpilast).

Sellel aastal oli kõige rohkem koole, mille gümnaasiumiosa õpilaste arv mahub vahemikku 111–210 (1550 lõpetajat) – 32 kooli; järgnesid 30 kooli, kus gümnaasiumiosa suurus oli kuni 60 õpilast (469 lõpetajaga) ja seejärel 30 kooli, mille gümnaasiumiosa õpilaste arv on üle 210 õpilase (eksamisooritajate arv 2452) ning kõige vähem oli koole gümnaasiumiosa suurusega 61–110 õpilast (503 lõpetajat) – 20 kooli.

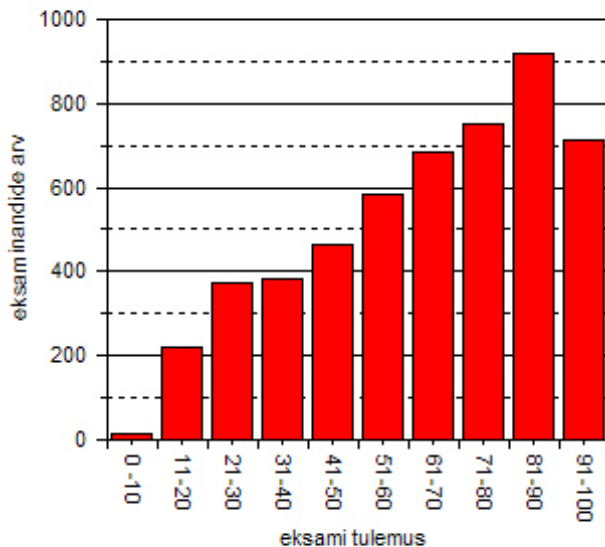
Sellel aastal sai eesti keele kesktaseme oskuse tunnistuse 3118 õpilast (eesti keele kesktaseme oskuse tunnistus väljastati õpilasele, kelle eksamitulemus oli 60 punkti või üle selle), s.o eksamitegijate üldarvust 61,1%-l on eesti keele oskus kesktasemel (2003. aasta eesti keele riigieksamil oli eksamitegijate üldarvust 62,5%-l eesti keele oskus kesktasemel). Näeme, et kahe aasta lõikes õpilaste keele oskus on enam-vähem ühel tasemel.

Eksami tulemused

2004. aastal saadi ülesannete lahendamise eest keskmiselt 64,4 punkti ja standardhälve oli 23,6, 2003. aastal saadi ülesannete lahendamise eest keskmiselt 64,9 punkti, standardhälve oli 22,6 (vt joonis 1 ja 2).

eksaminandide arv: 5 105 keskmine: 64.38 standardhälve: 23.60

et	arv	%
0 -10	15	0.29%
11-20	218	4.27%
21-30	375	7.35%
31-40	383	7.50%
41-50	464	9.09%
51-60	582	11.40%
61-70	682	13.36%
71-80	751	14.71%
81-90	920	18.02%
91-100	715	14.01%

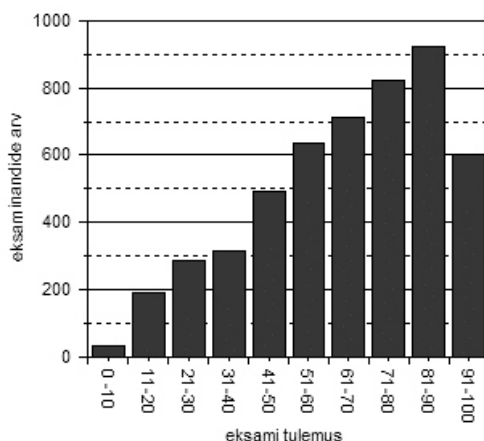
Joonis 1. Eesti keele riigieksami tulemuste tulpdiagramm 2004

(et - eksami tulemus, arv – õpilaste arv, %- õpilaste arv protsentides eksamitegijate üldarvust)

Riigikeel

eksaminandide arv: 5 005 keskmine: 64.90 standardhälve: 22.57

et	arv	%
0 -10	30	0.60%
11-20	188	3.76%
21-30	284	5.67%
31-40	313	6.25%
41-50	491	9.81%
51-60	637	12.73%
61-70	711	14.21%
71-80	824	16.46%
81-90	923	18.44%
91-100	604	12.07%

Joonis 2. Eesti keele riigieksami tulemuste tulpdiagramm 2003

(et - eksami tulemus, arv – õpilaste arv, %- õpilaste arv protsentides eksamitegijate üldarvust)

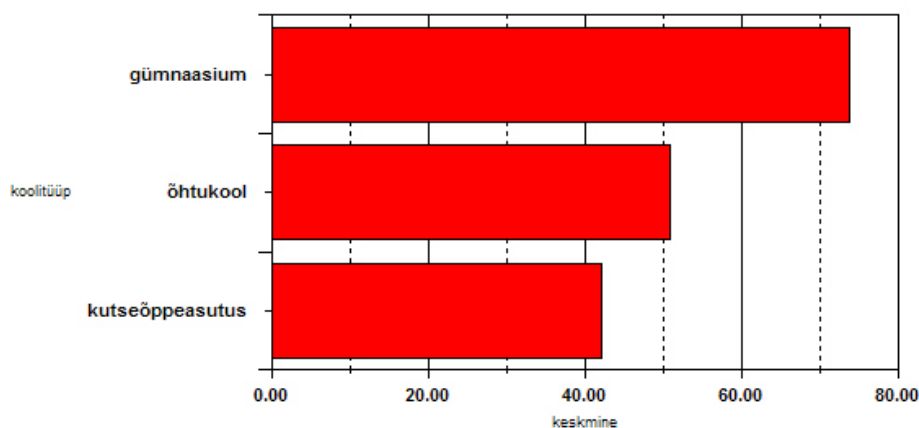
2003. ja 2004. aasta riigieksami keskmise tulemuse ja standardhälbe vahel erilist vahet ei ole.

Võrreldes kõikide riigieksamianete keskmisi tulemusi, näeme, et eesti keel on kaheksandal kohal (2003. aastal kuuendal). Peab märkima, et teised ained on enamasti valikeksami ained (õpilased saavad ise valida ained, milles nad soovivad riigieksamit sooritada). Eesti keele eksami tegemine on kohustuslik kõikidele õpilastele, kes lõpetavad vene õppekeele kooli (samuti on kohustuslik vene keele eksam vene õppekeele koolides ja eesti keele eksam eesti õppekeele koolides).

Võrreldes 2003. ja 2004. aasta eesti keele riigieksami keskmisi tulemusi koolitüüpide arvestuses (joonis 3 ja 4), näeme, et suuremaid muutusi ei ole: gümnaasiumid – 2003. aastal oli keskmine eksamitulemus 73,7 ja 2004. aastal 73,9, õhtukoolid – 2003. aastal 50,7, 2004. aastal 50,9, ja lõpuks kutseõppeasutused – 2003. aastal 43,0 ja 2004. aastal 42,1.

Kutseõppeasutuste lõpetajate keeleoskuse tase on halb – nende keskmine punktisumma jääb kesktaseme keeleoskuse näitajast, minimaalsest vajalikust 60 punktist, väga palju alla. Nende keeleoskus on enamasti põhikoolilõpetaja tasemel, mõnikord sedagi mitte. Eespool öeldut kinnitavad mõningad arvud: 2004. aastal oli eksaminande 5131, kellest 193-l eksamitulemus jäi 1–19 punkti vahele (10 gümnaasiumi-, 15 õhtukooli- ja 168 kutsekoolilõpetajat).

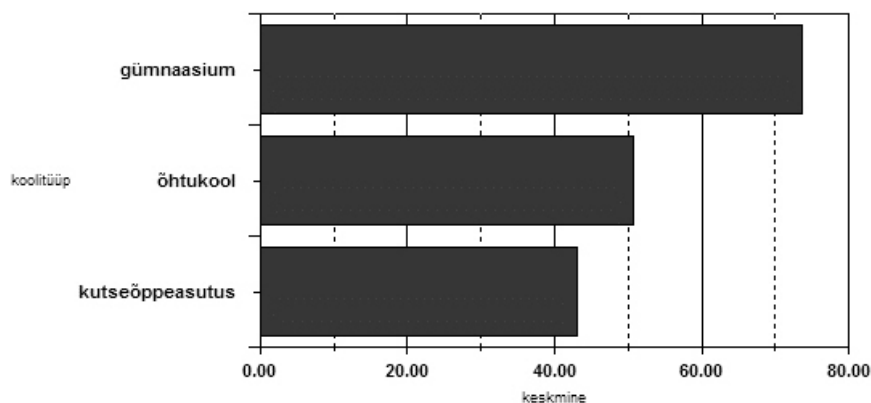
Koolitüüp			koolide				KOOLILÕPETAJA				KOOLILÕPETANU				MEES				NAINE			
	arv	% kesk	s	arv	arv	% kesk	s	arv	% kesk	s	arv	% kesk	s	arv	% kesk	s	arv	% kesk	s			
gümnaasium	3530	69.19	73.89	17.94	77	3500	69.09	73.93	17.93	30	83.33	69.80	18.84	1394	58.20	71.37	18.26	2136	78.91	75.54	17.54	
õhtukool	171	3.35	50.90	24.87	14	170	3.36	50.89	24.94	1	2.78	53.00	0.00	77	3.22	50.05	25.28	94	3.47	51.60	24.64	
kutseõppeasutus	1401	27.46	42.08	19.88	20	1396	27.56	41.98	19.80	5	13.89	69.80	24.19	924	38.58	40.33	19.87	477	17.62	45.46	19.46	

Joonis3. Eesti keele riigieksami tulemused koolitüübi järgi 2004

(arv – eksamivalikute arv, kesk – eksamitulemuste aritmeetiline keskmine, % - õpilaste arv protsentides eksamitegijate üldarvust)

Koolitüüp				koolide				ABITURIENT				KOOLI LÕPETANU				MEES				NAINE			
	arv	%	kesk	s	arv	%	kesk	s	arv	%	kesk	s	arv	%	kesk	s	arv	%	kesk	s			
gümnaasium	3518	70.33	73.69	16.77	78	3471	70.18	73.73	16.77	47	83.93	70.32	16.53	1399	59.88	70.67	16.83	2119	79.51	75.67	16.43		
õhtukool	212	4.24	50.65	24.06	12	211	4.27	50.69	24.12	1	1.79	43.00	0.00	92	3.94	48.08	23.81	120	4.50	52.63	24.17		
kutseõppeasutus	1272	25.43	43.03	20.09	24	1264	25.56	42.92	20.06	8	14.29	60.25	19.05	846	36.20	42.19	19.89	426	15.98	44.69	20.41		

Joonis4. Eesti keele riigieksami tulemused koolitüübi järgi 2003

(arv – eksamivalikute arv, kesk – eksamitulemuste aritmeetiline keskmine, % - õpilaste arv protsentides eksamitegijate üldarvust)

Vajalik on võrrelda 2003. ja 2004. aasta riigieksami keskmisi tulemusi haridusosakondade/-ametite kaupa (mitte maakonniti), sest nii on võimalik vaadelda eraldi suurlinnakoolide õpilaste tulemusi (nt Tallinn, Narva, Kohtla-Järve, Tartu, Pärnu) ja Tallinna ning Harjumaa koolide õpilaste tulemusi. Võrrelda tuleb ka Tallinna erinevate linnaosade koolide õpilaste tulemusi (vt tabel 2 ja 3).

Tabel 2. Eesti keele riigieksami tulemused haridusosakondade/-ametite kaupa 2004. aastal

	Keskmine	Õpilaste arv
Järva Maavalitsuse haridus- ja kultuuriosakond	87,3	11 õpilast
Viljandi Maavalitsuse kultuuri- ja haridusosakond	85,7	10 õpilast
Jõgeva Maavalitsuse haridus- ja kultuuriosakond	82,8	8 õpilast
Põlva Maavalitsuse haridusosakond	77,3	21 õpilast
Tartu Linnavalitsuse haridusosakond	79,3	205 õpilast
Võru Maavalitsuse haridus- ja kultuuriosakond	78,6	12 õpilast
Tallinn (üldine)	77,4	1733 õpilast
Kesklinn	83,9	433 õpilast
Haabersti	82,1	183 õpilast
Mustamäe	78,6	205 õpilast
Lasnamäe	76,9	596 õpilast
Kristiine, Nõmme	75,3	41 õpilast
Põhja-Tallinn	67,6	275 õpilast
Tartu Maavalitsuse haridus- ja kultuuriosakond	73,6	21 õpilast
Lääne Maavalitsuse haridus- ja kultuuriosakond	74,3	19 õpilast
Kohtla-Järve Linnavalitsuse Haridusamet	72,8	456 õpilast
Pärnu Linnavalitsuse Haridusamet	69,0	102 õpilast
Harju Maavalitsuse haridus- ja kultuuriosakond	68,3	153 õpilast
Ida-Viru Maavalitsuse haridus- ja kultuuriosakond	66,5	242 õpilast
Valga Maavalitsuse kultuuri- ja haridusosakond	63,2	45 õpilast
Lääne-Viru Maavalitsuse haridus- ja kultuuriosakond	62,0	43 õpilast
Narva Linnavalitsuse haridusosakond	59,3	547 õpilast

Tabel 3. Eesti keele riigieksami tulemused haridusosakondade/-ametite kaupa 2003. aastal

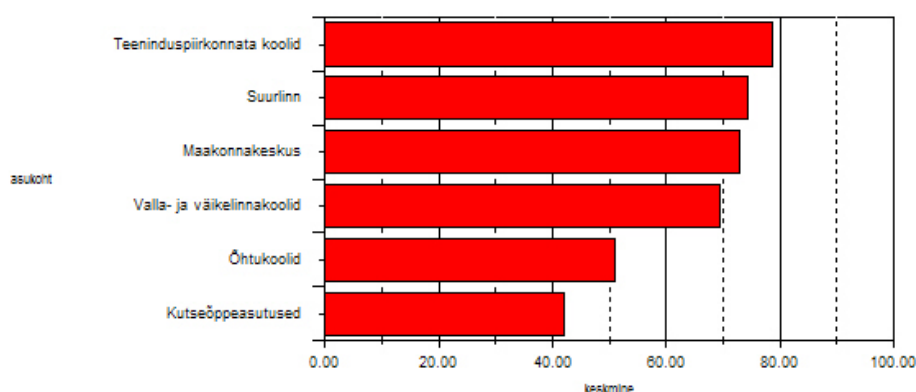
	Keskmine	Õpilaste arv
Viljandi Maavalitsuse kultuuri- ja haridusosakond	90,5	20 õpilast
Järva Maavalitsuse haridus- ja kultuuriosakond	90,3	10 õpilast
Jõgeva Maavalitsuse haridus- ja kultuuriosakond	82,3	15 õpilast
Lääne Maavalitsuse haridus- ja kultuuriosakond	80,5	34 õpilast
Võru Maavalitsuse haridus- ja kultuuriosakond	79,7	12 õpilast
Tallinn (üldine)	77,5	1733 õpilast
kesklinn	83,2	421 õpilast
Haabersti	78,8	190 õpilast
Mustamäe	78,5	216 õpilast
Kristiine, Nõmme	77,4	26 õpilast
Lasnamäe	75,9	600 õpilast
Põhja-Tallinn	71,3	280 õpilast
Pärnu Linnavalitsuse Haridusamet	76,9	125 õpilast
Tartu Linnavalitsuse haridusosakond	76,9	242 õpilast
Lääne-Viru Maavalitsuse haridus- ja kultuuriosakond	75,9	65 õpilast
Põlva Maavalitsuse haridusosakond	74,3	6 õpilast
Harju Maavalitsuse haridus- ja kultuuriosakond	72,0	176 õpilast
Valga Maavalitsuse kultuuri- ja haridusosakond	71,0	57 õpilast
Kohtla-Järve Linnavalitsuse Haridusamet	68,1	275 õpilast
Ida-Viru Maavalitsuse haridus- ja kultuuriosakond	64,6	279 õpilast
Harju Maavalitsuse haridus- ja kultuuriosakond	63,7	10 õpilast
Narva Linnavalitsuse haridusosakond	58,7	623 õpilast

2004. aasta eksamitulemuste järgi olid Tallinna linnaosade arvestuses Kesklinna, Haabersti, Kristiine, Nõmme, Mustamäe ja Lasnamäe keskmised tulemused küllaltki tasavägised, kõikudes 75,3–83,9 vahel, Põhja-Tallinnas oli keskmine tulemus võrreldes 2003. aastaga (71,3) langenud – 67,6.

Langenud on Viljandi Maavalitsuse Kultuuri- ja haridusosakonna, Järva Maavalitsuse haridus- ja kultuuriosakonna, Lääne Maavalitsuse haridus- ja kultuuriosakonna, Pärnu Linnavalitsuse Haridusameti, Harju Maavalitsuse haridus- ja kultuuriosakonna ning Valga Maavalitsuse kultuuri- ja haridusosakonna näitajad. Teised näitajad on kas pisut tõusnud või jäänud samaks.

Kooli asukoha põhjal reastuvad tulemused traditsiooniliselt: kõige suurem keskmine punktisumma saadi viiendat aastat järjest teeninduspiirkonnata koolides (78,5). Samuti oli see ka 2000. aastal (75,0), 2001. aastal (76,6) ja 2002. aastal (74,4) ning 2003. aastal (80,2). Kui 2003. aastal oli eksamitöö teeninduspiirkonnata koolide õpilaste jaoks pigem kerge, siis 2004. aastal on nende koolidekeskmine punktisumma pisut langenud. Järgnesid suurlinnakoolid (74,3), maakonnakeskustes asuvad koolid (72,9) ning valla- ja väikelinnakoolid (69,6). 2002. aastal oli järjestus samasugune. Keskmine tulemus on langenud kõige enam maakonnakeskustes asuvates koolides (vt joonis 5 ja 6).

Asukoht				koolide				KOOLILÕPETAJA				KOOLI LÕPETANU				MEES				NAINE			
	arv	%	kesk	s	arv	%	kesk	s	arv	%	kesk	s	arv	%	kesk	s	arv	%	kesk	s			
Teeninduspiirkonnata	139	2.72	78.51	13.24	7	139	2.74	78.51	13.24	0	0.00					59	2.46	75.42	13.58	80	2.95	80.79	12.60
Suurlinn	2855	55.93	74.32	18.04	46	2834	55.94	74.35	18.04	21	53.85	70.95	17.60	1125	46.93	71.99	18.40	1730	63.88	75.84	17.63		
Maakonnakeskus	131	2.57	72.85	18.31	8	130	2.57	72.78	18.36	1	2.56	83.00	0.00	64	2.67	70.64	18.48	67	2.47	74.97	18.03		
Valla- ja	408	7.99	69.53	17.88	17	397	7.84	69.71	17.77	11	28.21	63.00	21.58	148	6.17	65.34	17.47	280	9.60	71.92	17.70		
Õhtukoolid	171	3.35	50.90	24.87	14	170	3.36	50.89	24.94	1	2.56	53.00	0.00	77	3.21	50.05	25.28	94	3.47	51.60	24.64		
Kutseõppeasutused	1401	27.44	42.08	19.88	20	1396	27.56	41.98	19.80	5	12.82	69.80	24.19	924	38.55	40.33	19.87	477	17.61	45.46	19.46		

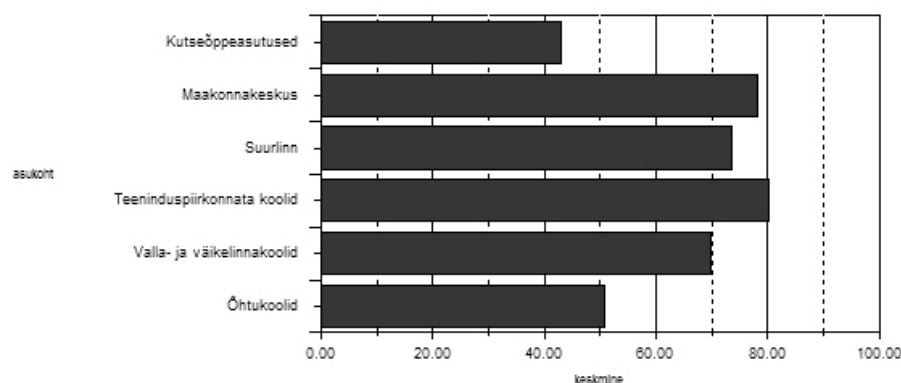

Joonis 5. Eesti keele riigieksami tulemused kooli asukoha järgi 2004
(arv – eksamivalikute arv, kesk – eksamitulemuste aritmeetiline keskmine, k-de arv – koolide arv, % - õpilaste arv protsentides eksamitegijate üldarvust)

Riigikeel

eksaminandide arv: 5005

Asukoht	arv	% kesk	koolide				ABITURIENT				KOOLI LÕPETANU				MEES				NAINE			
			s	arv	% kesk	s	arv	% kesk	s	arv	% kesk	s	arv	% kesk	s	arv	% kesk	s				
Kutseõppeasutused	1272	25.41	43.03	20.09	24	1264	25.56	42.92	20.06	8	13.56	60.25	19.05	846	36.17	42.19	19.89	426	15.98	44.69	20.41	
Maakonnakeskus	189	3.78	78.04	17.38	8	180	3.64	78.48	17.39	9	15.25	69.22	15.35	85	3.63	73.54	19.04	104	3.90	81.72	15.00	
Suurlinn	2766	55.26	73.61	16.69	46	2736	55.32	73.67	16.67	30	50.85	68.50	17.83	1115	47.67	70.91	16.77	1651	61.93	75.43	16.39	
Teeninduspiirkonnata koolid	148	2.96	80.19	12.40	8	147	2.97	80.22	12.44	1	1.69	75.00	0.00	48	2.05	76.58	14.04	100	3.75	81.92	11.20	
Valla- ja väikelinnakoolid	418	8.35	69.72	17.32	18	408	8.25	69.73	17.32	10	16.95	69.60	18.31	153	6.54	65.23	15.57	285	9.94	72.32	17.77	
Õhtukoolid	212	4.24	50.65	24.06	12	211	4.27	50.69	24.12	1	1.69	43.00	0.00	92	3.93	48.08	23.81	120	4.50	52.63	24.17	

Joonis 6. Eesti keele riigieksami tulemused kooli asukoha järgi 2003
(arv – eksamivalikute arv, kesk – eksamitulemuste aritmeetiline keskmine, k-de arv – koolide arv, % - õpilaste arv protsentides eksamitegijate üldarvust)

Selle osa lõpetuseks tahaks välja tuua keskmised näitajad eesti ja vene õppekeele koolides ning mees- ja naissoost eksaminandide kohta.

Kui võrrelda erineva õppekeele koolide õpilaste keskmisi tulemusi, on vahe väga suur. Need õpilased, kes pärast venekeelse põhikooli lõpetamist läksid õppima eesti õppekeele gümnaasiumidesse, said keskmiseks tulemuseks 84,9 (2003. aastal 87,0). Vene õppekeele koolide õpilaste keskmine tulemus oli 63,9 (2003. aastal 64,5). Vene õppekeele koolides varieerusid tulemused 0–100 vahel ja eesti õppekeele koolides oli miinimumtulemuseks 44 punkti. Ilmekalt näitab õpilaste paremat ja ühtlasemat keeleoskust eesti õppekeele koolides muidugi standardhälve –13,1 (2003. aastal 13,4), mis vene koolides oli 23,6 (2003. aastal 22,5). Samas ei ole mõtet nende arvude põhjal teha väga põhjalikke üldistusi, kuna neid õpilasi kes õppisid eesti õppekeele koolides on ainult 113 ja vene õppekeele koolides õppivaid õpilasi 5175.

Naissoost eksaminandide keskmine tulemus oli 69,4 (2003. aastal 69,7) ja meessoost eksaminandidel 58,7 (2003. aastal 59,3). Kui vaadata aastate arvestust (vt joonis 7), näeme, et meessoost eksaminandide eksamitulemused on läbi aastate olnud madalamad kui naissoost eksaminandidel. Nii on see ka võõrkeelte riigieksamite puhul (nt vene keel eesti õppekeele koolides, saksa keel, inglise keel, prantsuse keel). Eesti keele puhul on see vahe aastast aastasse suurenenud. Kuna 2002. aastal toimus eksamitulemustes väga järsk üldine langus, siis suurenes ka poiste ja tüdrukute keskmise tulemuse vahe (kutseõppeasutuste lõpetajate suur arv). 2003. aastal on kutseõppeasutuste lõpetajaid jällegi tunduvalt vähem ja kohe on märgatav ka keskmiste tulemuste tõus. 2003. ja 2004. aasta eksamitulemustes eriliselt muutusi märgata ei ole.

Meeste minimaalne tulemus oli 0 punkti ja naistel 10 (0-punktilisi töid oli 28: 22 mees- ja 4 naiseksaminandi eksamitöö tulemused tühistati, 2 meessoost eksaminandi said oma eksamitöö eest 0 punkti) ja maksimaalne tulemus oli 100 punkti. 100-punktilise eksamitulemuse sai 28 õpilast (3 mees- ja 25 naiseksaminandi). Samuti oli pisut väiksem naissoost eksaminandide standardhälve 21,7 (2003. aastal 21,2), meessoost eksaminandidel oli see 24,3 (2003. aastal 22,9).

Minimaalne tulemus, mis riigieksamil saavutati, oli 0 ja maksimaalne 100 punkti, abiturientidel varieerus see 0 kuni 100 punktini ja kooli varem lõpetanutel 30 punktist 100 punktini (kooli varem lõpetanutel oli ka kõrgem keskmine tulemus). Selle üheks põhjuseks võib olla nende tööleasumine eestikeelsesesse töökeskkonda, kus iga päev eesti keeles suheldes kinnistub varem koolis õpitu ja areneb kõnekeel.

Aasta	arv	% kesk	koolide				KOOLILÕPETAJA				KOOLI LÕPETANU				MEES				NAINE			
			s	arv	arv	% kesk	s	arv	% kesk	s	arv	% kesk	s	arv	% kesk	s	arv	% kesk	s			
1999	2171	8.52	64.14	17.69	75	2171	100.00	64.14	17.69	0	0.00		807	37.17	61.05	18.32	1364	62.83	65.97	17.04		
2000	3574	14.03	65.00	19.52	117	3445	96.39	64.91	19.51	129	3.61	67.48	19.85	1384	38.72	62.11	19.39	2190	61.28	66.83	19.39	
2001	3683	14.46	70.10	17.79	115	3544	96.23	70.09	17.73	139	3.77	70.22	19.33	1516	41.16	66.68	17.83	2167	58.84	72.49	17.37	
2002	5938	23.31	56.38	22.80	115	5875	98.94	56.29	22.83	63	1.06	64.06	17.94	2990	50.35	50.67	22.10	2948	49.65	62.16	22.03	
2003	5005	19.65	64.90	22.57	116	4946	98.82	64.87	22.62	59	1.18	67.36	17.54	2339	46.73	59.47	22.86	2666	53.27	69.67	21.18	
2004	5105	20.04	64.38	23.60	112	5066	99.24	64.35	23.63	39	0.76	68.41	19.27	2397	46.95	58.72	24.34	2708	53.05	69.40	21.73	

Joonis 7. Eesti keele riigieksami keskmised tulemused punktides aastate lõikes

Eksami osad

Eesti keele riigieksamil kontrolliti nelja osaoskust: kirjutamis-, kuulamis-, lugemis- ning rääkimisosaoskust, lisaks keelestruktuuride tundmist. Iga eksamiosa eest oli võimalik saada kuni 20 punkti.

Rahuldavaks tulemuseks võib pidada seda, kui osa eest koguti 10 punkti, seega 50% võimalikust punktisummast.

Tabel 3. Eesti keele riigieksami eksamiosade statistika aastate arvestuses

Aasta	Õpilaste arv	Kesk	Kirjutamisosa	Kuulamisosa	Lugemisosa	Keelestruktuurid	Suuline osa
1999	2171	64,1	12,3	13,5	13,0	10,3	14,9
2000	3574	65,0	9,5	13,1	15,0	12,6	14,8
2001	3683	70,1	8,9	15,2	16,2	15,1	14,7
2002	5938	56,4	7,2	10,8	15,2	11,8	11,2
2003	4985	64,9	9,5	13,5	15,3	14,1	12,5
2004	5098	64,4	8,3	13,8	15,2	13,7	13,2

Vaadates viie aasta riigieksamite osaoskuste tulemusi (vt tabel 3), näeme, et kõige väiksem keskmine punktisumma on läbi aastate saadud kirjutamisosa eest. 2004. aastal oli kirjutamisosa keskmine tulemus 8,3, mis 2003. aasta riigieksami kirjutamisosa keskmise tulemustega võrreldes on langenud (9,5). Gümnaasiumilõpetajatel on kirjutamisosa keskmine tulemus 10,7 (2003. aastal 11,8), kutseõppeasutuste lõpetajatel 2,8 (2003. aastal 3,6) ja õhtukoolide lõpetajatel 5,7 (2003. aastal 6,1). Võrreldes 2003. aasta riigieksami tulemustega, on gümnaasiumilõpetajate kirjutamisosa keskmine tulemus langenud.

Kõige rohkem punkte saadi 2004. aastal lugemisosa eest (15,29), nagu ka 2001. 2002. ja 2003. aastal (gümnaasiumilõpetajate lugemisosa keskmine tulemus oli 16,6, kutseõppeasu-

tuste lõpetajatel 11,9 ja õhtukoolilõpetajatel 12,9). Kui nüüd vaadata osaoskuste keskmisi tulemusi koolitüübiti, siis gümnaasiumitüüpi õppeasutuste lõpetajatel on langenud kirjutamisosa ja keele struktuuri keskmine tulemus, tõusnud on kuulamisosa ja suulise osa keskmine tulemus.

Silma torkab, et kõikidel koolitüüpidel on võrdlemisi madalad tulemused kirjutamisosas, seevastu kuulamis- ja lugemisosas ning keelestruktuuride eest saadud keskmised punktid on kõrged. Gümnaasiumitüüpi koolidel on kõrge tulemus ka suulise osa eest. (vt tabel 4 ja 5). Kindlasti on üheks põhjuseks see, et kirjutada ja rääkida võõrkeeles on alati raskem kui näiteks leida valikvastustest õige. Aga välistada ei saa võimalust, et eksamil kasutusel olev vastusleht (kuhu kantakse peale eksami lõppu kuulamis- ja lugemisosa ning keelestruktuuride vastused) soodustab ebaausate võtete kasutamist eksamil. Õpilaste kirjutamisosa vastused hinnatakse tsentraalselt eksamikeskuses ja on seetõttu kindlasti küllaltki usaldusväärsed.

Tabel 4. Eesti keele riigieksami osaoskuste keskmised tulemused koolitüübi järgi 2004

Kooli tüüp	Õpilaste arv	Keskmine tulemus	Kirjutamisosa	Kuulamisosa	Lugemisosa	Keelestruktuurid	Suuline osa
Gümnaasium	3530	73,9	10,7	15,4	16,6	15,5	15,6
Kutseõppeasutus	1401	42,1	2,8	10,0	11,9	9,4	7,7
Õhtukool	171	50,9	5,7	11,0	12,9	10,2	11,0

Tabel 5. Eesti keele riigieksami osaoskuste keskmised tulemused koolitüübi järgi 2003

Kooli tüüp	Õpilaste arv	Keskmine tulemus	Kirjutamisosa	Kuulamisosa	Lugemisosa	Keelestruktuurid	Suuline osa
Gümnaasium	3515	73,7	11,8	14,7	16,0	15,6	14,7
Kutseõppeasutus	1271	43,0	3,6	10,6	12,2	10,4	6,6
Õhtukool	212	50,7	6,1	10,6	12,3	10,6	10,9

Madalad on kutseõppeasutuste lõpetajate kirjutamis- ja suulise osa keskmised tulemused (2,8 ja 7,7). Õhtukoolilõpetajate keskmised tulemused ei ole kahe aasta jooksul kuigi palju muutunud.

Meeste ja naiste keskmisi tulemusi võrreldes on naiseksaminandide tulemus kirjutamis- ja rääkimisosa eest tunduvalt kõrgem kui meessoost eksaminandidel (seda ka koolitüüpide arvestuses). Teiste osade puhul on küll erinevusi, aga mitte nii väga silmatorkavaid.

Kui võrrelda abiturientide ja kooli varem lõpetanute tulemusi, siis näeme, et viimaste tulemused on üldjuhul paremad, eriti torkab see silma kirjutamis- ja suulise osa puhul. Ilmselt on paljud asunud tööle ja hakanud igapäevaselt suhtlema eesti keeles. Pisut halvemad tulemused on kooli varem lõpetanud saanud keele struktuuri eest.

Halvim tulemus oli kõigi osaoskuste peale 0 punkti ja parim tulemus oli 20 punkti. Standardhälve kõikus 4,7 kuni 6,0 vahel (kirjutamisosa – 6,0, kuulamisosa – 4,9, lugemisosa – 4,7, keele struktuur – 5,7, suuline osa – 5,9).

Üksikülesannete analüüs

Grammatika õpetamise tähtsusest suhtluspädevuse kujundamisel

Analüüsiti 450 õpilase kirjutamisosa vastust. Valimisse oli võetud vastuseid Eesti eri piirkondadest ja koolidest. Kirjutamisosa koosnes kahest ülesandest. Esimese ülesandena tuli õpilastel lähteandmetele tuginedes kirjutada umbes 120-sõnaline poolametlik kiri ja teise ülesandena umbes 160-sõnaline arutlev ja argumenteeriv tekst.

Eesti keele riigieksamil on õpilasel kirjutamisosa eest võimalik koguda maksimaalselt 20 punkti: esimese ülesande eest kuni 8 ja teise ülesande eest kuni 12 punkti. 2004. aastal oli kirjutamisosa keskmine tulemus 8,34 punkti, mis on siis alla poole maksimaalsest punktisummast (kirjutamisosa ülesannete keskmine lahendatus oli 41,7%). Miinimumtulemus oli 0 ja maksimumtulemus 20 punkti.

Varem kooli lõpetanute kirjutamisosa keskmine tulemus oli kõrgem (10,2 punkti) kui abiturientidel (8,3 punkti) ning naiste-meeste eristuses oli naiste keskmine tulemus 9,9 punkti ja meestel 6,6 punkti. Esimene ülesanne. Te võtsite oma kooli esindajana osa noortele mõeldud terviseseminarist. Kirjutage sellest üritusest klassijuhatajale alljärgneva kava põhjal vabas vormis aruanne. Tehke ka omapoolseid ettepanekuid, kuidas kuuldut koolis rakendada.

Räpina Rahvakoolituse Keskus

KASTANI 18, RÄPINA, PÖLVAMAA

tel 796575, e-post: rkk@hotmail.ee

Projekti “Tervis - kõige kallim vara” lõpuseminar

4. juunil 2004

PÄEVAKAVA

10.00–10.15 Osavõtjate registreerimine

10.30–11.00 Kokkuvõtte koolides korraldatud ankeetküsitluse tulemustest
– projektijuht Rein Sokk

- õpilaste toitumine kodus ja koolis
- õpilaste sportlikud harjumused
- keskkond eluviisi mõjutajana

12.00–13.00 Lõuna (menüüs ainult kodumaine liha ning puu- ja juurviljad)

13.00–14.30 Rühmatöö “Kuidas propageerida õpilaste hulgas tervislikke eluviise”

- kooliajaleht
- kooli kodulehekülg internetis
- temaatilised puhkeõhtud
- kohtumised kriisikeskuse spetsialistidega

19.00 Näidispuhkeõhtu “Õpime meeleolukalt aega veetma”

(mälumäng, tervise teemalised videofilmid, tervislike toitade retseptide tutvustamine, tants)

Esimese ülesande keskmine tulemus oli 3,2 punkti (maksimaalselt võis saada 8 punkti), ülesande keskmine lahendatus oli 40,1%.

Et kirjutamisosa esimene ülesanne oli õpilastele osutunud väga probleemseks, see selgus juba hindamisperioodi alguses, kui hindajatele tööd kätte jagati ja alustati praktilist tööd hindamise ühtlustamiseks. Üllatas, et kõige raskemaks oli osutunud ülesande täitmine. Üks põhjus võis siin olla puudulik keeleoskus, mis takistas ülesande juhiseid arusaamist. Samas oli palju ka neid

õpilasi, kes ei olnud ülesande juhist korralikult läbi lugenud ja kellel just seetõttu oli ülesanne halvasti täidetud või üldse täitmata jäänud.

Õpilaste vastustes tuli ette pöördumisi Räpina Rahvakoolituse Keskuse direktori poole soovi-ga registreerida oma klass sellest üritusest osavõtjaks, veel näiteks kutsuti klassijuhatajat kaasa ja paluti temalt abi oma klassi registreerimisel sellele üritusele, või töötas kirjakeerutaja tervise-keskuses ja palus klassijuhatajalt luba korraldada koolis selline seminar. Põlis palju oli selliseidki töid, kus kirja kirjutaja kandideeris tervisekeskuse töötajaks, palus klassijuhatajalt luba üritu-sest osa võtta vms.

Pöördumisel õpetaja poole oli sageli valitud vale register (nt Tere Olja! Kallis õpetaja! Tere klassijuhataja!).

Kuigi aruande vorm eeldab olulisemate faktide lahtiseletamist või põhjalikumast käsitlest ja üldistuste tegemist (mitte etteantud info sõnasõnalist mahakirjutamist), puudus paljudes töödes õpilasepoolne valik täielikult, kogu etteantud info oli lihtsalt ümber kirjutatud.

Analüüsitud tööde põhjal võib teha järelduse, et poolametlikku kirja on koolides käsitletud liiga kitsalt. Harjutatud on peamiselt nende kirjade kirjutamist, kus kirjakeerutaja peab kandi-deerima mingile töökohale või võtma osa mingist üritusest. Koolis harjutatu eeskujul üritati täita ka eksamiülesannet. Õpetajatel tuleks eesti keele tundides käsitleda muidki poolametliku kirja vorme ja õpilastega arutada, mida ühe või teise kirja puhul nõutakse, kuidas seda kirjutada ja millist stiili kasutada.

Esimese ülesande lähtetekstis oli õpilastele ette antud:

- 1) sündmuse toimumise aeg (lihtminevik);
- 2) tegusõna osa võtma rektsioon (millest?: võtsite osa lõpuseminarist, vene keeles участвовать в чём?).

Vaatamata ülesande tekstis etteantule alustasid õpilased oma poolametlikke kirju sageli järgmiste lausetega: ma tahan tervisekeskuse ürituses osa võtta; soovin/tahan külastada teie lõpuseminari (pöördumine seminari korraldajate poole); huvitav üritus toimub 23. aprillil Põl-vamaal, tahan selles osa võtta; ma olen terviseseminaris osa võtnud; palun külastage seda lõpuseminari jne.

Analüüsile tuginedes võib väita järgmist:

- 1) ülesande edukat täitmist on takistanud grammatika vähene tundmine;
- 2) õpilased ei oska märgata ja kasutada isegi etteantud keelevorme.

Tõenäoliselt on paljud õpetajad tõlgendanud õppekavas püstitatud eesmärki – saavutada teatud tasemel suhtluspädevus – ühekülgsest, jättes grammatikapädevuse kujundamise kol-manda- või neljandajärguliseks ülesandeks. Kommunikatiivse vaatenurga puhul on oluline, et õpetamisel/õppimisel jälgitaks mõlemat aspekti: nii seda, mida mingis konkreetsetes kõnesitua-sioonis öelda (teksti sisulist külge), kui ka seda, kuidas seda öelda (teksti grammatilist õigsust).

Gümnaasiumilõpetajate poolametlikes kirjades polnud haruldased ka järgmised vigased väl-jendid: seminar oli alustatud (algas), seminar kestab üks päev (kestis ühe päeva), seminaris võtavad osa (seminarist võtsid osa), õpilased erinevates koolis (erinevatest koolidest), tahan rääkida kolmest punktist (punktist), me tutvustame (tutvustame) projektijuhiga, sel-les ankeedis küsisid (küsi), oli korraldatud (korraldati) ankeetküsitlust, puhkeõhtul oli tut-vustatud (tutvustati) tervislike toitude retseptidega (retsepte), võiksin kõigest rääkida inimeseõpetuse tunnil (tunnis), lõuna pärast alustas (pärast lõunat algas) rühmatöö, me lõuname heal kohvikus (lõunastasime heas kohvikus), propageerime tervislikke eluviise in-terneti kodulehekülgis (koduleheküljel), mitte vähe õpilasi sööb (vähesed õpilased söövad)

tervislikke (tervislikku) toitu, projektijuht algas rääkima (alustas kõnet), seal oli 500 osavõtjaid (osavõtjat), küsimus tekkis (tekitas) vaidlusi, kellast kaheteistkümnest alustas lõuna (lõuna algas kell kaksteist), me võtsite (võtsime) osa tantsid, mängid (tantsust, mängudest), seda küsimused (need küsimused) oli (olid) tähtsad jms.

Teise ülesande keskmine tulemus oli 5,7 punkti (2003. aastal 5,9 punkti), ülesande keskmine lahendus oli 47,1%.

Kirjutamisosa teises ülesandes oli õpilastel valida kahe teema (väite) vahel, mille põhjal arutlev tekst kirjutada. Esimese teema Tänapäeval pole võimalik kõrghariduseta hakkama saada valis 4084 eksaminandi (keskmine tulemus 5,5 punkti) ja teise teema Mida rohkem nõuandjaid, seda kergem on teha otsuseid ainult 509 õpilast (keskmine tulemus 6,6 punkti). 465 eksaminandi (9,1% sooritajate üldarvust) olid jätnud ülesande üldse täitmata (2003. aastal oli ülesande täitmata jätnud 10,0% sooritajate üldarvust).

80% õpilastest valis esimese teema. Kuna 12. klassi õpikus käsitletakse teemat Tasuta ja tasuline kõrgharidus, siis leidis päris palju töid, mis olid kirjutatud just sellest lähtuvalt, seega eksamiülesande teemast kas osaliselt või täielikult mööda. Tihti langes teemaarenduses põhirõhk haridusprobleemidele üldiselt, keeleoskuse vajalikkusele või elule Euroopa Liidus (kirjutati päheõpitud stamplauseid – eeldati, et võib tulla Euroopa Liiduga seotud teema).

Teist teemat valiti oluliselt vähem, kuigi sisuliselt polnud see raskem. Ilmselt valisid selle teema tugevamad õpilased, sest teemas püstiti paremini ja oma mõtteid argumenteeriti selgelt ja põhjalikumalt. Ka keskmine tulemus oli teise teema puhul kõrgem – 6,6 punkti (esimese teema valinutel oli see 5,5 punkti).

Ortograafiavigu oli eksamitöodes vähe ja enamasti ei häirinud need tekstist arusaamist. Põhiliselt eksiti laensõnade kirjutamisel: seminar, tragedia, advokat, anket, millioneer jms. Vaid üksikud vead eksitasid sisust arusaamisel: kõrgharidus on inimese jaoks suur pluss (pluss), haridusele tuleb kuulutusi (kulutusi) teha, kui poole (pole) kõrgharidus jms.

Sõnakasutus oli üldiselt eesmärgipärane, kuigi keerukamate mõtete väljendamiseks oli sõnavara mõnevõrra primitiivne. Paar näidet vale sõnakasutuse kohta: sa näed probleeme paljudest silmanurkadest (vaatenurkadest), projektijuht pidas sõna (pidas kõne).

Analüüsitud tööde põhjal võib teha järelduse, et gümnaasiumiklassides pole grammatika-teemadega järjekindlalt ja süsteemselt tegeldud. Suur hulk abituriente on unustanud isegi need grammatikareeglid, mida nad põhikooli lõpus teadsid ning kasutada oskasid. Vigu tehakse nii sõnakasutuses kui ka vormide ja lausete moodustamisel. Põhikooli- ja gümnaasiumiõpilaste kirjalike eksamitööde võrdlemisel selgub, et paljudel juhtudel on põhikoolilõpetajate tööd keelekasutuse kvaliteedi poolest gümnaasiumilõpetajate töödega samal tasemel.

Kui vaadata gümnaasiumilõpetajate kirjutamisosa vastuseid mitme aasta piires, võib täheldada, et ikka ja jälle korduvad samad sõnavara- ja grammatikavead. Esitame siinkohal ülevaate olulisematest vigadest.

1. Muutevormide mittetundmine

- sel aastal osutus komistuskiviks sõna nõu nõuande tähenduses, nt kui hakkad kõigilt nõud küsima, annab mulle valesid nõusid (vale(t) nõu, valesid nõuandeid), vanemate nõud (nõuanded) on õiged, annavad nõusid (nõu/nõuandeid) inimestele, kellel on probleemid seadustega;
- sõnade aruanne ja lehekülg käändevormid, nt lisan aruannele (aruandele) päevakava, propageerime tervislikke eluviise interneti kodulehekülgis (koduleheküljel);
- ei tundud sõnade tase ja süda käändevorme, nt sellise tasega (tasemega) inimesed, selline toit on südale (südamele) kasulik;
- eksiti isegi nii tuttavate sõnade nagu mäng ja tants käändevormide kasutamisel, nt õhtul toimusid mängid ja tantsid (mängud ja tantsud);
- imelikul kombel kasutati küllaltki palju sõnade lõuna ja õhtu asemel sõnu lõun ja õht;
- raskeks osutusid ka laadivahelduslike tegusõnade vormid, nt võimalus kadub (kaob), võib oskata (osata), ei kordanud (korranud), olen vaidlenud (vaieldnud), pakuksin looda (luua) oma klubi.

2. Sõnade tähenduse mittetundmine

- aetakse segamini sõnade keskkond, ühiskond, seltskond, sõpruskond tähendused;
- segadust tekitavad ka sõnade nõuanne, nõudmine ja aruanne tähendused, nt sugulased annavad nõudmisi (nõuandeid), igal pool on kõrged nõuanded (nõudmised);
- tegusõnu õppima ja õpetama kasutati küllaltki tihti vales tähenduses, nt kõrgharidus õpib (õpetab) inimest iseseisvalt mõtlema;
- muud vale sõnakasutust: kui on keskmine haridus (keskharidus), lõunas (lõuna ajal) sai puhata, näed probleemi paljudest silmanurkadest (mitmest vaatenurgast), elu tuleb hästi (elu paraneb, läheb paremaks), tahan teada (teatada), magus (maitsev) lõuna, ajast ajani (aeg-ajalt) nad kohtuvad, võin teha näidendi oma elust (võin tuua näite oma elust), menüü koostas (koosnes) kodumaistest toiduainetest, me lõunasime (lõunastasime / sõime lõunat) kohvikus, võib asuda (asutada) oma firma, projektijuht pidas sõna (tähenduses 'tegi ettekande, pidas kõne').

3. Sihiliste ja sihitute verbide segiajamine

mõjuma – mõjutama: need nõuanded mõjuvad (mõjutavad) mind;

tutvuma – tutvustama: tutvustasime (tutvusime) projektijuhiga;

lõppema – lõpetama: seminar lõpetas (lõppes) puhkeõhtuga;

nõustuma – nõustama: sellega võib nõustada (nõustuda);

tekkima – tekitama: see tekkib (tekitab) probleeme;

algama – alustama: seminar alustas (algas) kell 11.00;

jätkama – jätkuma: seminar jätkas (jätkus) rühmatööga.

4. ma- ja da-infinitiivi vale kasutus

keegi ei sunni õppida (õppima), olen õppinud iseseisvalt mõtelda (mõtlema), ta õpetas meid tervislikku toitu valmistada (valmistama), kõrghariduse eest tuleb maksma (maksta), kõik on harjunud rääkida (rääkima), hakatakse arvata (arvama), püüan samasuguse ürituse koolis läbi viima (viia), soovitan klassijuhataja kutsuma (kutsuda), soovin puhkeõhtu korraldama (korraldada), pead seda teada (teadma), on kavas kõrgkool lõpetama (lõpetada), pole põhjust kahetsema (kahetseda), tahan jutustama (jutustada), hiljem tuleb ümber õppima

(õppida), on kasulik teadma (teada), on võimalus leidma (leida) tööd, sunnib tegutseda (tegutsema) jne.

5. Vale tegusõnarektsioon

vene keele mõju on siin sedavõrd tugev, et vaatamata suurele harjutusmaterjali hulgale nii põhikoolis kui ka gümnaasiumiklassides kasutatakse eksamitöodes sagedasti vale rektsiooni, nt aitama vanematele (keda? vanemaid), käima tööle (kus? töö!l), osa võtma mälumängus (millest? mälumängust), osalema rühmatööst (kus? rühmatöös), lugema ajalehes (kust? ajalehest), küsima projektijuhti (kellelt? projektijuhilt), aru saama seda (millest? sellest), juhatama terviseseminariga (mida? terviseseminari), leidma seal (kust? sealt), sõltuma igaühelt (kellest? igaühelt).

6. Eksimused kaassõnarektsioonis

- ei tehtud vahet väljenditel lõuna pärast – pärast lõunat (lõuna pärast oli rühmatöö);
- valesid kaassõnu kasutati ka väljendites mõtlema (mille?) üle, diskuteerima (mille?) üle, vastutan (mille?) eest, püüdlema (mille?) poole, pöörduma (kelle?) poole, on hea meel (mille?) üle, tunnen huvi (mille?) vastu, vastutan (mille?) eest, arvamus (mille?) kohta, esitama küsimusi (mille?) kohta.

7. Täis- ja osasihitise vale kasutus

tahame teha kooliajaleht (kooliajalehte), temaatilised puhkeõhtud (temaatilisi puhkeõhtuid); igaüks võib leida oma kohta (koha); ta leidis endale head töökohta (hea töökohta); meil ei ole kogemus (kogemust), neil ei ole haridus (haridust); tööandjad nõuavad töötajalt kõrghariduse (kõrgharidust); kõrgharidus teeb inimest (inimese) konkurentsivõimeliseks.

8. Vead eitavate lausete moodustamisel (mitte-konstruktsioon nähtavasti vene keele mõjul)

kõrgharidus on mitte kõigile kättesaadav (kõrgharidus ei ole kõigile kättesaadav), mitte kõik sõltub inimesest endast (kõik ei sõltu inimesest endast), mitte kõik lapsed tahavad õppida kõrgkoolis (kõik lapsed ei taha õppida kõrgkoolis), mitte alati on nende sugulaste nõuanded õiged (alati ei ole nende sugulaste nõuanded õiged), sain mitte ainult uusi muljeid (ei saanud ainult uusi muljeid), mitte kõigil õpilastel on (kõigil õpilastel ei ole hea tervis) hea tervis. (Eesti keeles kasutatakse eitavates lausetes tegusõna eitust.)

9. Vead minevikuvormide kasutamisel

lihtmineviku asemel kasutatakse täis- ja ennemindevikku, nt sellel puhkeõhtul oli korraldatud (korraldati) viktoriin, seminar oli alustanud (algas), puhkeõhtul oli tutvustatud (tutvustati) tervislike toitumise retsepte, neljapäeval olen osalenud (osalesin) noortele mõeldud seminaril, sellel seminaril oleme jõudnud (jõudsin) järeldusele, et..., kell seitse on toimunud (toimus) puhkeõhtu, raha sai (on saanud) kõige tähtsamaks väärtuseks.

10. Isikulise ja umbisikulise tegumoe vale kasutamine

kõrgharidusega inimest austavad (austatakse) alati rohkem; praegusel ajal nõuavad (nõutakse) töötajatelt head haridus; firmas nüüd vaatavad (vaadatakse), mis haridus sul on; selles ankeedis küsisid (küstiti) andmeid tervisliku toitumise kohta.

11. Tegusõna saama vale kasutus

sa ei saa (ei oska) teha otsust, haridust tõendav dokument saab olla (võib olla) ostetud, laps ei saa (ei oska) otsustada, inimene saab (võib) ka eksida, ta ei saa (ei suuda) endale tööd leida.

12. Ainsuse osastava kasutamine seestütleva asemel

see sõltub inimese püüdlikkusest (püüdlikkusest), tahtmist (tahtmisest), haridust (haridusest); see sõltub enesereklaami oskusest (oskusest); tuleb loobuda kõrgharidusest (kõrgharidusest); kes ei hooliks haridusest (haridusest); see sõltub inimest (inimesest) jne.

13. Alaleütleva kasutamine alalütleva asemel

sulle (sul) on kergem tööd leida, mulle (mul) lubati sisse minna, kellele (kellel) on vaja tööle minna, aitavad meile (meil) teha õigeid otsuseid, kõigile (kõigil) oli lõbus.

Möödalaskmised grammatika õpetamisel gümnaasiumiastmes on ilmsed. Põhjusi võib siin olla mitmeid:

1. Võib oletada, et õpetajad on suhtluspädevuse kujundamisel kogu energia suunanud keelekasutuse situatiivsele küljele. Grammatikapädevust on seejuures peetud vähem tähtsaks, seetõttu on jäetud unarusse grammatikareeglite kinnistamine ja nende kasutamise vilumuse kujundamine. Situatiivse ja lingvistilise konteksti ühendamine oleks õpetamisel ainuõige metoodiline lähenemine.

2. Ainuüksi grammatikareeglite teadmine ei ole piisav, et kindlustada veatut rääkimist. Et reegli kasutamine automatiseeruks, tuleb seda piisavalt palju ja eesmärgikindlalt fraasides, lauses ja seotud tekstis harjutada, aeg-ajalt uuesti korrata ja uutes kõnesituatsioonides aktualiseerida. Õppekava on üles ehitatud kontsentriselt, ühtede ja samade suhtlusteemade alateemad pakuvad palju võimalusi keelereeglite kasutamise vilumuse kujundamiseks.

3. Veatut keelekasutust ei kindlusta ka üldisest keeleõppesüsteemist lahknevad grammatikaharjutused käibelolevates õpikutes ja töövihikutes. Õpetajal tuleb näha palju vaeva, et otsida harjutusi täiskasvanute õppekomplektidest või koostada neid oma õpilaste jaoks ise. Funktsionaalset keeleoskust toetavate grammatikaharjutuste koostamine nõuab aga spetsiaalseid tead-

missi ja oskusi, mida algajal või väikeste töökogemustega õpetajal ei pruugi olla. Tuleb loota, et järgnevatel aastatel leidub entusiaste, kes koostavad funktsionaalse grammatika põhimõtetest lähtuva õppekomplekti ka gümnaasiumiklassidele.

4. Asjaolu, et grammatika õpetamisele pööratakse liiga vähe tähelepanu, võib tuleneda ka raskustest riikliku õppekava tõlgendamisel. Milline sisu anda niisugustele õppekavas fikseeritud nõuetele nagu käändsõna, infinitiivide või ühend- ja väljendverbide süvendatud käsitus? Õppekavas on see lahti mõtestamata. Kas selle all mõeldakse grammatika akadeemilisemat käsitlust? Või keele põhireeglite kõrval ka erandite käsitlust? Või hoopiski erikursust mõnel kindlal teemal? Et vastavad õppekomplektid puuduvad, siis on vaid vähesed õpetajad nõus selliseid kursusi planeerima ja vajalikku harjutusmaterjali iseseisvalt koostama.

Küllap on põhjuseid rohkemgi, miks grammatikapädevuse küsimused keelekasutuse situatiivse külje kõrval nii tagasihoidlikule positsioonile on jäänud. Oluline on hoopiski see, kuidas olukorda leevendada, ootamata ära õppekava detailsemat varianti.

Mitme aasta riigieksamite kirjalike tööde analüüsi põhjal on selgunud need grammatikateemad, mida tuleks vilumuste kujundamiseks iga vestlusteema juures ikka ja jälle harjutada. Õpetamise eripäraks gümnaasiumiklassides võiks olla see, et grammatikat harjutatakse fraasi (sõnaühendi), lause ja seotud teksti tasandil. Morfoloogiaküsimusi, millega tegeldakse peamiselt põhikoolis, võib edukalt korrata süntaksikursuse käigus.

Alljärgnevad näidisharjutused illustreerivad võimalusi, kuidas kujundada grammatikapädevust funktsionaalse keeleoskuse kujundamise raames. Näidisteemaks on laiemas kontekstis Haridus. Teema eri aspekte käsitletakse käibelolevates õppekomplektides nii 10., 11. kui 12. klassis.

Harjutus 1.

Lugege ja tõlkige emakeelde. Koostage lauseid, milles paksus kirjas olev sõna on 1) omastavas, 2) osastavas, 3) ühes vabalt valitud käändes ainsuses, 4) mitmuse osastavas.

haridus, põhiharidus, keskharidus, kõrgharidus, kooliaeg, (humanitaar)kallakuga kool, (inglise keele) süvaõppega klass, kohustuslik õppeaine, õppetöö, valikaine, haridussüsteem, hinne, pinge, ülepinge, koormus, ülekoormus, õppekoormus, kursus, kursuste süsteem, arvestus, eksam, tund, ametikool, kutsekool, kõrgkool, muusikaklass, arvutiklass, kabinet, füüsikakabinet, keemiakabinet, koduülesanne

Näidis:

hinne, hinde, hinnet

Mis hinde sa arvestusel said? Mul ei ole kirjanduses veel ühtegi hinnet. Ma ei ole saanud hindega rahul. Kõige rohkem hindeid on mul keemias.

Harjutus 2.

Lugege ja tõlkige emakeelde. Kirjutage välja astmevahelduslikud tegusõnad ja moodustage nendega lauseid, kus tegusõna on: 1) tugevas astmes, 2) nõrgas astmes.

seletama, vestlema, suhtlema, kuulma, kuulama, väitlema, arvamust avaldama, loetlema, põhjendama, jutustama, arvestustööd kirjutama, õppima, õpetama, konspekti koostama, rühmatöös/projektis osalema, harjutama, hakkama saama, kiitma, laitma, mõtlemist takistama, pingeliselt töötama, mõtlema, meelde jääma, meelde jätma, oma seisukohti avaldama, õppimisele keskendumine, hindama, eksamil läbi põruma, tuupima, spikerdama, ajapuuduse üle virisema, õpilasi juhendama, õppimisse suhtuma, end üksikuna tundma, tundma õppima, märkusi tegema, ellu rakendama, õpinguid jätkama, rakenduskõrgkooli astuma, tööle minema, uue olukorraga kohanema

Näidis:

vestlema, vestelda, vestlen

Sõbrad vestlesid omavahel. Temaga on mõnus vestelda.

Harjutus 3.

Avage sulud ja koostage sõnaühendeid.

kaks (mahukas) teatmeteost, ma ei võta kooli kaasa (mahukad) teatmeteoseid, vaata seda (ülevaatlik) tabelit, ma ei mõista seda (keeruline) valemit, meil pole vaja neid (tarbetud) õpikuid, jutustage (see lihtne) skeemi järgi, me lahendame (keerulised) võrrandeid, kas sa oskaid lahendada (see keeruline) võrrandit, tehke kokkuvõtte (see pikk) tekstist, õpikus on mitu (üksikasjaline) reeglit, grammatika õppimisel tuleb meelde jätta palju (üksikasjalised) reegleid, tegutse nende (üksikasjalised) reeglite järgi, igas klassis leidub (andekad) õpilasi, nad saavad ainult (head) hindeid, lugesime klassis (huvitav) teksti, tal on (kannatlik) ja (rahulik) õpetaja maine, õpilased armastavad (sõbralikud) ja (lõbusad) õpetajaid

Näidis:

kaks mahukat teatmeteost

Harjutus 4.

Kasutage iga sõnaühendi ees sõnu mitu ja palju.

mahukas õpik, ruuduline vihik, jooneline kaustik, vajalik klade, uus pastakas, puust joonlaud, odav kolmnurk, pehme kustukumm, keeruline reegel, lihtne valem, arusaadav tabel, raske küsimus, täppisteaduste olümpiaad, omapoolne ettepanek, võimalik vastusvariant, uus ülesanne, puhas klassiruum, väike puhkenurk, kaasaegne raamatukogu, remonditud klassiruum, tark õpilane, range õpetaja, konservatiivne pedagoog, liberaalne direktor, traditsiooniline muusikaüritus, tore pidu, kohustuslik õppeaine, siiras ettepanek, võõras inimene, huvitav keemiakatse, suvine keelelaager, pealetükkiv mõte, ülevaatlik tabel, edasipüüdlik noor

Näidis:

mitu mahukat õpikut

palju mahukaid õpikuid

Harjutus 5.

Moodustage määr- ja tegusõnadest ühendtepusõnu ja tõlkige need emakeelde. Koostage antud materjali põhjal tõlkeharjutus klassikaaslastele. Kontrollige valminud tõlkeid.

määrsõnad: alla, juurde, läbi, üle, üles, ära, ette, järele, vastu, kaasa, maha, valmis, kokku, sisse, ümber, maha, sisse, ära, välja

tepusõnad: kirjutama, lugema, väsima, mõtlema, võtma, rääkima, vaatama, müüma, kukkuma, sõitma, viima, muutma, ronima, jooksmas

Näidis:

alla kirjutama

läbi lugema

Harjutus 6.

Ütelge tegusõna juurde sobiv küsimus ja kasutage antud tegusõnu sõnaühendites.

käima humanitaarkallakuga kool, inglise keele süvakool, jõusaal, näitering

osa võtma jalgrattamatk, fotoringi töö, spordipäev, keemiaolümpiaad, kirjandusõhtu

õppima informaatika, füüsika, inimeseõpetus, reaalsused

õpetama humanitaarsed, kirjandus, emakeel, rootsi keel, käsitöö

valdama võõrkeeled, mitu eriala, see laulutehnika

küsima õpetaja, klassijuhataja, kooliarst, raamatukoguhoidja

huvituma / huvitatud olema astronoomia, näitekunst, õpetaja elukutse

jätma (asjad) saal, aula, arvutiklass, keemiakabinet, kodu, söökla, vestibüül, staadion

kasutama teatmeteosed, värvilised viltpliiatsid, võõras abi, internet, mobiiltelefon

segama õpetaja, tund, kõik, kuulamine, mõtlemine

nautima kirjandus, luule, kunst, muusika, matemaatikatunnid, kitarrimäng

kadestama klassikaaslane, klassivend, klassiõde, nemad, kõik

lugu pidama hea nali, targad õpetajad, hea haridus, kooli traditsioonid

Näidis:

käima (kus?) humanitaarkallakuga koolis / inglise keele süvakoolis / jõusaalis / näiteringis

Harjutus 7.

Valige lünka sobiv sidend (mõni sidend võib sobida mitmesse kohta).

1. Kohtumisel politseitöötajatega olid kohal ... õpilased ... õpetajad. 2. Koolisöökla ei tohi joosta ... lärmata. 3. Sõidame koolivaheajal ekskursioonile Norrasse, see maksab küllaltki palju. 4. Kas sa lähed koju ... jääd veel kooli? 5. Ma soovin, ... meie koolis oleks koolikohvik. 6. Arvutiklassis on kallid, ... kvaliteetsed arvutid. 7. Koolist ma tavaliselt ei puudu, ... mõnel hommikul tahaksin seda teha. 8. Lobisesin interneti jututoas, ...teha järgmise päeva õppetükke. 9. Istusin esimesse pinki, ... minu kohale oli istunud Alissa. 10. See probleem jääbki lahendamata, ... kumbki vaidlev pool järele ei anna. 11. Me peame valima ... selle ... teise võimaluse. 12. Ta oskab seda võrrandit lahendada, ... ei viitsi mulle seletada. 13. Kahjuks ei saanud ma aru ... tabelist ... ka diagrammist. 14. Tuupisin keemiat ... ööd ... päevad, ... arvestusliku töö eest hea hinne saada. 15. Andke teada, ... materjalist aru ei saanud.

nii ... kui, nii ... kui ka, kui, et, sest, seni kuni, või, kas ... või, kuigi, selle asemel et, ega, aga, kuid, ei ... ega

Harjutus 8.

Tõlkige eesti keelde.

советую её избегать, можешь его избегать, его нельзя избегать, как её избегать, это можно переспросить, вынужден переспросить, хочу переспросить, забыл переспросить, постараюсь ответить, вы можете представить, умеет составлять задания на компьютере, учит составлять программы, может тормозить развитие творчества, надо усваивать материал на уроке, иногда полезно говорить по душам, трудно списывать, не надо мне завидовать, рекомендую запомнить, заставляет заучивать наизусть, привык самостоятельно работать, нет причины сомневаться, есть возможность исправить оценку

Harjutus 9.

Täitke lüngad. Muutke etteantud lauset nii, et see oleks ühes nõutavas vormis.

Käskiv kõneviis või umbisikuline tegumood	Lõpetatud tegevus või tulevikus lõpetatav tegevus	Lõpetamata tegevus või eitus
Ira, osta klade!		
	Õppisin valem i pähe.	
		Ma ei leidnud õpikust tabelit.
Võrrand lahendatakse kiiresti.		
	Ta lõpetab kevadel gümnaasiumi.	
Kriipsuta lause alla!		
		Mul ei ole seda teatmeteost.
		Ta koostab mõistekaarti.
	Reedel korraldame koolipeo.	
Kohe antakse teile tunniplaan.		
	Valisin valikaineks kirjanduse.	
		Ta omandab kõrgharidust Soomes.
Tõlgi luuletus emakeelde!		
	Parandasin hinde ära.	
	Võitsin olümpiaadil esikoha.	
Lugege see romaan läbi!		

Harjutus 10.

Valige lünka sobiv kaassõna.

Ametikoolis õpitakse erialaainete veel ka võõrkeeli. Kas te tunnete huvi lütseumis õppimise? Valida tuleb reaali- ja humanitaarkallakuga kooli Õpilasmavalitsuse nõukogu koosolek algab poole tunni Muretsesin sinu Ma pole terve nädala ühtegi hinnet saanud. Kogusin referaadi palju huvitavat materjali. Õpetaja haiguse viidi arvestus üle järgmisele nädalale. Mille sind õnnitleti? Isikliku õppekava koostamine on enamiku õpilaste raske ülesanne. Meie klass on ekskursiooni, aga paralleelklass selle Aulas istus saja inimese Direktori saabusid aulasse sõpruskooli esindajad. Kool rivistati aulasse klasside

kaupa, ümber, peale, jaoks, vastu, poolt, vastu, vahel, tõttu, pärast, puhul, jooksul, saatel

Harjutus 11.

Lõpetage laused.

1. Igas klassis leidub vähemalt üks õpilane, kes
keda
kelle
kellest
kellega

2. Kooli vahetamine on tõsine probleem,
sest
aga
kuna
sellest hoolimata
seda enam et

3. Suutsin kõigile küsimustele vastata,
kuigi
kuna
samal ajal kui
sest
ehkki

4. Meile meeldib uus tunniplaan,
sest
aga
seda enam et
samal ajal kui
sellest hoolimata et

5. Lapsevanemad tuleb kooliellu kaasata,
kuna
samas
sest
aga
selle asemel et

Harjutus 12.

Avage sulud ja lugege teksti.

Ühiskond muutub ja koos sellega muutub ka õpetamine ja õppimine. Kool on paik, kus (õpilased) kujunevad õpetajate juhendamisel isiksused. Ühiskond vajab iseseisvaid, (põhimõttekindlad) ja mõtlemaid inimesi. Väga oluline on (iseseisev töö) oskus, oskus hankida teavet (teatmeteosed ja internet), oskus koostada (konspektid), osaleda (mitmesugused projektid). Sageli tundub (õpikud) materjal liiga teoreetiline. Et õpilane ei peaks aine õppimist (mõttetut), on hädavajalik siduda see (elu). Käima peaks (keemialaborid, muuseumid, teater, tähetorn, muusikaüritused). Ajalootund, mis toimub (ajaloomuuseum), ei tohi jääda ainult välismaa koolide (privileeg). Vajalik on töö (raamatukogud). Ideaalne oleks, kui õpetaja jõuaks tegelda tunnis (igaüks). Iga õpilase sooviks on, et ta tunneks end koolis (ainulaadne isiksus), mitte (anonüümne mutriku) suure massi hulgas.

Ühe õppeaasta jooksul tegeldakse koolis kuue-seitsme vestlusteemaga. Samade teemade alateemad korduvad järgnevates klassides. Iga õpetaja on tõenäoliselt võimeline teemakohaseid sõnaloendeid koostama, õpilastele raskusi valmistavaid sõnu ja grammatikavorme välja selgitama ning nende peale harjutusi koostama. Kui kolme gümnaasiumiaasta jooksul kõige raskemaid grammatikateemasid ikka ja jälle korrata, küllap tekivad siis ka vajalikud vilumused ja paraneb nii suuline kui kirjalik väljendusoskus.

Kirjutamisosa koosnes kahest ülesandest. Esimese ülesandena tuli õpilastel koostada poolametlik kiri (umbes 120 sõna) ning teises ülesandes arutleda etteantud väite teemal (umbes 160 sõna). Vaadates eraldi kirjutamisosa esimese ja teise ülesande statistikat, näeme, et esimese ülesande tulemuste aritmeetiline keskmine oli 3,2 (2003. aastal 4,1), st keskmine lahendatus oli 40,1%. Naiste puhul oli ülesande keskmine lahendatus ootuspäraselt kõrgem – 46,9 (2003. aastal 59,5%), meestel 32,5 (2003. aastal 43,0%).

1257 õpilast jättis esimese ülesande kas üldse tegemata või hinnati tema tööd 0 punktiga, mis on eksamitegijate üldarvust (5105) 24,6% (793 meest ja 464 naist). Nendest 721 õpilast olid kutseõppeasutusest, 473 gümnaasiumist ja 63 õhtukoolist (2003. aastal 412 õpilast olid kutseõppeasutusest, 55 õhtukoolist ja 76 gümnaasiumist). Nagu me näeme, oli 2004. aastal esimese ülesande eest saadud 0-punktilisi tulemusi üle kahe korra rohkem kui 2003. aastal.

Esimeses ülesandes pidi õpilane kirjutama klassijuhatajale vabas vormis aruande terviseseminarist, millest ta osa võttis. Lähteandmetena oli antud terviseseminariga päevakava. Samuti võis õpilane teha omapoolseid ettepanekuid kuidas võiks seminaril kuuldot koolis rakendada.

Juba hindamisperioodi alguses, kui hindajatele tööd kätte jagati ja alustati praktilist tööd hindamise ühtlustamiseks, selgus, et kirjutamisosa esimene ülesanne osutus õpilastele väga problemaatiliseks. Üllatav oli see, et enim raskusi valmistas ülesande täitmine. Üks põhjustest võis olla kindlasti see, et puudulik keeleoskus takistas ülesande juhiseid arusaamist aga palju suurem viga oli see, et õpilased ei lugenud korralikult läbi, mida tuleb ülesande täitmiseks teha.

Õpilaste vastuseid lugedes tuli ette nt pöördumisi Räpina Rahvakoolituse Keskuse direktori poole sooviga registreerida oma klass sellest üritusest osavõtjaks, klassijuhatajat kutsuti kaasa ja temalt paluti abi oma klassi üritusele registreerimisel, kirjakeerutaja töötas tervisekeskuses ja palus klassijuhatajalt luba korraldada koolis selline seminar, kandideeriti tervisekeskuse töötajaks, paluti klassijuhatajalt luba üritusest osa võtta jmt.

Eksimusi oli palju ka registrivalikul pöördumisel õpetaja poole – nt Tere Olja! Kallis õpetaja! Tere klassijuhataja!.

Aruande vorm eeldab olulisemate faktide lahtiseletamist või põhjalikumalt käsitlemist, samuti üldistuste tegemist. Ei ole nõutud kogu etteantud info sõna-sõnalist mahakirjutamist. Paljudes töödes puudus õpilasepoolne valik täielikult.

Analüüsitud tööde põhjal võime teha järelduse, et poolametlikku kirja on käsitletud koolides liiga kitsas tähenduses – tavaliselt peab kirjakeerutaja kandideerima mingile töökohale kuhugi ametiasutusse või võtma osa mingist üritusest. Sellest tulenevalt lähenesidki õpilased teemale koolis harjutatu eeskujul. Koolis tuleks õpetajatel käsitleda rohkem kõikvõimalikke erinevaid poolametliku kirja vorme ja õpilastega arutada, mida ühes või teises kirjas nõutakse, kuidas seda kirjutada ja millist stiili kasutada.

Teise ülesande tulemuste aritmeetiline keskmine oli 5,7 (2003. aastal 5,9) ja ülesande keskmine lahendatus protsentides 47,1.

Kirjutamisosa teises ülesandes oli õpilastel valida kahe teema (väite) vahel, mille põhjal oma arutlus kirjutada. Esimese teema – Tänapäeval pole võimalik kõrghariduseta hakkama saada – valis 4084 eksaminandi (keskmine tulemus 5,5) ja teise teema – Mida rohkem nõuandjaid, seda kergem on teha otsuseid – ainult 509 õpilast (keskmine tulemus 6,6). 465 eksaminandi olid jätnud ülesande üldse täitmata – 9,1% sooritajate üldarvust (2003. aastal olid jätnud ülesande täitmata 10,0% sooritajate üldarvust).

80% õpilastest valis esimese teema. Kuna 12. klassi õpikus käsitletakse teemat Tasuta ja tasuline kõrgharidus, siis leidis päris palju töid, mis olid kirjutatud sellest teemast lähtuvalt ja olid seega etteantud teemast kas osaliselt või täielikult mööda kirjutatud. Tihti langes teemaarendu-

ses põhirõhk haridusprobleemidele üldiselt, keeleoskuse vajalikkusele või elule Euroopa Liidus (kirjutati päheõpitud stamplauseid – eeldati et võib tulla Euroopa Liiduga seotud teema).

Teist teemat valiti oluliselt vähem, kuigi sisuliselt polnud teema raskem. Ilmselt valisid seda teemat tugevamad õpilased, sest teemas püüti paremini ja oma mõtteid argumenteeriti selgelt ja põhjalikumalt. Samuti oli kõrgem teise teema eest saadud punktisummade keskmine tulemus – 6,6 (esimese teema valinutel 5,5).

Kuulamisosa ülesandeid oli neli. Esimene ülesanne koosnes 5 lühikesest monoloogist/dialoogist (kõnelõigust). Kuulamisega samal ajal tuli õpilasel lugeda kõnelõigu kohta esitatud küsimust ning valida kolme vastusevariandi hulgast välja sobiv vastus. Analüüs näitas, et ülesanne tervikuna oli pigem kergemapoolne (küsimuste raskusväärtus 66–85¹), aga küsimused eristasid siiski väga hästi häid keeleoskajaid nõrkadest. 2003. aasta küsimuste raskusväärtus oli praktiliselt samal tasemel, 63–83.

Teises ülesandes pidid õpilased kuulama pikemat dialoogi. Teksti kohta esitati viis väidet (küsimust). Õpilase ülesanne oli leida teksti kuulamise käigus igale lausealgusele kolme vastusevariandi hulgast sobiv jätk. Analüüsile tuginedes võib väita, et ka see ülesanne oli üldiselt hästi õnnestunud – üks küsimus viiest oli pigem kerge (raskusväärtus 82), ülejäänud küsimuste puhul jäi õigesti lahendanud õpilaste protsent 62–76 vahele. Ülesanne eristas hästi nõrku õpilasi tugevatest. Eelmisel aastal jäi raskusväärtus 49–88 vahele.

Kolmas ülesanne oli lünkülesanne, kus kuulatud teksti põhjal tuli ülesandes täita lüngad. Selle ülesande puhul nõutakse, et lünka kirjutatud sõna oleks õiges vormis ning õigesti kirjutatud. Ülesandes oli üks küsimus, mis osutus pisut kergeks (raskusväärtus 82), aga seda kompenseeris üks küsimus mille raskusväärtus oli 22. Kõik küsimused eristasid hästi tugevaid ja nõrku õpilasi. 2003. aastal osutus see ülesanne hästi koostatuks, kuna kõik viis küsimust osutusid paraja raskusega olevateks (27–54).

Neljas ülesanne tervikuna – otsustamine, kas väide on õige või vale – oli paraja raskusväärtusega (raskusväärtus 58–81). Tugevate ja nõrkade õpilaste eristumine oli väga hea. 2003. aastal osutus see ülesanne õpilastele pigem kergeks (raskusväärtus 74–87).

Kokkuvõtvalt võib öelda, et 2004. aasta kuulamisosa oli tervikuna hästi koostatud ning isegi paar pigem kerget küsimust eristasid nõrku ja tugevaid õpilasi hästi.

Lugemisosa koosnes kolmest ülesandest. Esimeses ülesandes on pikem tekst, mis on jaotatud lõikudeks. Iga lõigu kohta on esitatud üks küsimus. Õpilase ülesanne on leida igale küsimusele kolme vastusevariandi hulgast sobiv vastus (loetud lõigu sisu edasi andev väide). Ka see ülesanne osutus õpilastele paraja raskusastmega olevaks (raskusväärtus 52–79). Eelmisel aastal osutus see ülesanne õpilastele pigem kergeks, neli küsimust jäi vahemikku 81–84, kuigi ka need küsimused eristasid tugevaid ja nõrku õpilasi väga hästi.

Teises ülesandes oli neli tekstilõiku, mille kohta esitati 10 väidet. Õpilase ülesandeks oli kindlaks määrata, millise tekstilõigu kohta käivad esitatud väited. Selle ülesande 10 küsimusest olid 5 paraja raskusega, kaks küsimust olid aga pigem kerged (raskusväärtusega 87 ja 91) ja kolm küsimust üsna piiripealsed (81–82). 2003. aastal oli see ülesanne tervikuna üsna samaväärne.

Kolmandas ülesandes oli pikem ekstraheeritud lõikudega tekst. Õpilase ülesandeks oli tekstilõigud terviktekstiks kokku sobitada. Ülesandes oli kaks piiripealset küsimust (küsimuste raskusväärtus 81). Kõik küsimused eristasid väga hästi nõrku ja tugevaid õpilasi. 2003. aastal oli kõnealune ülesanne halvemini õnnestunud, kuna kaks küsimust osutusid kergeteks ja üks küsimus oli täiesti ebaõnnestunud.

¹ Raskusväärtus tähendab siin, et 63–83% riigieksami sooritajatest vastas nendele küsimustele õigesti.

Sobiv tase eksamitöö jaoks on raskuspiirkonna keskpunktis, kuid vastuvõetav üksikküsimuse raskuspiirkond võib olla 33–67 või 20–80. Tegelikult võib erinevatel eksamitöödel sobiv tase olla erinev sõltuvalt sellest, mis eesmärgil eksamitööd kasutatakse. Kui eksamitöö sisaldab mõne küsimuse raskuspiirkonna äärepunktidest, aga ülejäänud küsimused on sobiva raskusastmega, on see täiesti aktsepteeritav, sest eksamitöö tervikuna on tasakaalus.

Keelestruktuuride tundmist kontrollis kaks ülesannet. Esimene neist oli valikvastustega lünkülesanne. Õpilase ülesandeks oli leida nelja vastusevariandi hulgast lünka sobiv sõna/sõnavorm. Selles 10-küsimuselises ülesandes oli üks küsimus piiripealne (raskusväärtus 81). Ülejäänud üheksa olid paraja raskusega (raskusväärtus 52–76) – neile suutsid õigesti vastata nii keskmised kui ka tugevad õpilased, nõrgad aga ülesandega hakkama ei saanud.

Teine ülesanne kujutas endast teksti koostamist etteantud lausealguste ja lausejätkude abil. 10 küsimusest kaheksa olid paraja raskusega (raskusväärtusega 55–74) ning eristasid väga hästi nõrku õpilasi tugevatest ja keskmistest. Üks küsimus oli piiripealne (81) ja üks küsimus kergemapoolne – 86.

2004. aasta retseptiivseid osaoskusi (kuulamist, lugemist ja keelestruktuuri) kontrollivad ülesanded tervikuna osutus tasakaalus olevaks (jaotumuse kuju $-0,657$)², 2003. aasta jaotumuse kuju oli $-0,705$. Keskmine tulemus oli 42,646 ja standardhälve 14,152. Alfakordaja (testi usaldusväärsuse näitaja, mis mõõdab testi seesmist ühtsust) oli 0,959 ja SEM (mõõtmisviga) 2,881.

Eksami suulise osa eest saadud keskmine tulemus oli 13,26. Võimalikust 20 punktist saadi min 0 punkti ja max 20 punkti. Meeste keskmine tulemus oli 11,70 ja naistel 14,89. Võib täheldada, et meeste-naiste lõikes keskmistes tulemustes on vahe täiesti märgatav. Mis puutub võimalike miinimum ja maksimumpunktide kogumisse, siis siin mingit erinevust ei ole, mõlemate hulgas oli neid õpilasi, kes said suulise osa eest 0 punkti ja ka neid kes said maksimumpunktid. Meessoost eksamitegijaid oli 2481, maksimumpunktid suulise osa eest sai 582 meest ja miinimumpunktid 117 meest. Naissoost eksamitegijaid oli 2744, kellest 20 punkti sai 268 naist ja 0 punkti 31 õpilast. Kuigi üldine keskmine tulemus oli naistel kõrgem kui meestel, oli maksimumpunkte saanud meessoost eksaminande palju rohkem kui naissoost eksaminande. Abiturientide suulise osa eest saadud keskmine tulemus oli 13,39 ja kooli varem lõpetanutel veidi kõrgem 14,47. Nii abiturientide kui kooli varem lõpetanute puhul oli min tulemus 0 ja max tulemus 20.

² 0 on ideaal, miinus näitab, et test kaldub kergema suunas, pluss aga, et test kaldub raskema suunas.

LISAD

Lisa 1: Kirjutamisosa ülesannete hindamisjuhend 2004. aastal

NB! Keelekasutuse selgitusi tuleb mõista riigieksami/kesktaseme nõuete aspektist.

Ülesande täitmine ja teksti sisu	Punktid	Keelekasutus
Ülesandest saadakse aru ja see täidetakse täpselt ja laitmatult. Sisu ammendav, tekst õige pikkusega (esimene ülesanne u 120 sõna, teine u 160 sõna), loogiline ja ladus. Kirjutis – eeskätt esimene ülesanne – vastab üldtunnustatud vorminõuetele.	5	• Kontekstile ja stiilinormile vastav keelekasutus. • Lausestus loogiline ja mitmekesine. Kasutatakse sisu täpselt edastamiseks vajalikke keelestruktuure. • Sõnavara osutab võimet praktiliselt igasuguste ülesannetega toime tulla, on asjakohase ulatusega, sõnakasutus täpne. Üksikuid lünki sõnavaras osatakse enamasti kompenseerida sünonüümsete keelenditega. • Võib esineda üksikuid kirja- ja keelevigu ning stiilikonarusi, mis ei häiri tekstist arusaamist.
Ülesandest saadakse aru ja selle täitmisega saadakse üsna hästi hakkama. Sisu asjakohane, tekst õige pikkusega (120/160 sõna), loogiline ja küllaltki sidus. Kirjutis – eeskätt esimene ülesanne – vastab üldtunnustatud vorminõuetele.	4	• Hea keelekasutus. Kirjutaja on valinud sobiva registri. • Lausestus loogiline ja mitmekesine. • Sõnavara ülesande täitmiseks piisav, aga väljendus lakooniline. • Esineb üksikuid kontekstilisi tähendusvääratusi ning kirja- ning keelevigu, mis ei sega tekstist arusaamist.
Ülesandest saadakse aru ja selle täitmisega saadakse rahuldavalt hakkama. Sisu pealiskaudne, tekst enam-vähem õige pikkusega (120/160 sõna) ja piisavalt sidus, et selle mõttest aru saada. Kirjutis – eeskätt esimene ülesanne – vastab üldtunnustatud vorminõuetele osaliselt.	3	• Rahuldav keelekasutus. Kirjutaja on valinud sobiva registri. • Üksikutes kohtades võib esineda ebaloogilist lausestust või pisut lihtsakoelist sidumist. • Sõnavara üsna piiratud, mistõttu väljendus lakooniline. Üksikutes kohtades esineb ebatäpset sõna- ja vormikasutust. • Esineb kirja- ja keelevigu, kuid teksti mõte on siiski enamasti arusaadav.
Ülesandest saadakse üldjoontes aru, kuid selle täitmisel on puudujääke. Kirjutis võib olla õige pikkusega (120/160 sõna) või mõnevõrra – nt kolmandiku – lühem, sisu aga pealiskaudne ja tekst halvasti struktureeritud, mistõttu teksti mõttest arusaamine nõuab lugejapoolset pingutust. Kirjutis ei vasta üldtunnustatud vorminõuetele.	2	• Ebarahuldav keelekasutus. Eksimused registri valikul. • Võib esineda ebaloogilist lausestust, mistõttu teksti mõttest arusaamine häiritud. Sidumine on ebaloomulik, esineb sidumata üleminekuid ja algtasemele omast hakitust vm süntaktilisi lihtsustusi. • Sõnavara piiratud, esineb sõnakasutusvigu. • Palju eri tüüpi keele- ja/või kirjavigu, mistõttu teksti mõistmine häiritud.
Ülesandest saadakse aru raskustega ning see jääb suures osas täitmata. Kirjutis õige pikkusega, kuid tekst katkendlik ja kohati seosetu, või kirjutis nõutust oluliselt (poole võrra) lühem. Kirjutis ei vasta üldtunnustatud vorminõuetele.	1	• Väga halb keelekasutus. • Lihtsakoeline algtaseme lausestus või lõikude sidumatus. • Sõnavara ülesande täitmiseks ebapiisav. • Keele- ja/või kirjavead takistavad tekstist arusaamist.
Ülesandest ei saada aru ja/või seda ei suudeta täita. Kirjutatu ei täida ülesannet. Kirjutis liiga lühike (alla poole nõutust) või vastus hindamiseks ebaadekvaatne (kirjutise sisul pole ülesandega midagi ühist).	0	• Tekst nii ebaloomulik ja vigane, et sellest pole võimalik aru saada. • Sõnavara ja grammatika ei vasta ka tugevale algtasemele.

Kirjutamistesti kummagi osa eest on võimalik saada kuni kümme punkti. Hinnatakse nii ülesande täitmist (skaalal 0–5) kui ka keelekasutust (skaalal 0–5) ning punktid liidetakse.

Üldjuhul on ülesande täitmine keelekasutusega tihedalt seotud, st ülesande täielik ja laitmatu täitmine eeldab ka väga head või head keelekasutust.

Kui kirjutis on liiga lühike või ei vasta ülesandele, siis pole võimalik keelekasutust adekvaatselt hinnata, st õpilase keelekasutust hinnatakse sel juhul 0-ga.

Lisa 2: Rääkimisosa ülesannete hindamisjuhend 2004. aastal

NB! Hinde selgitusi tuleb mõista riigieksami/kesktaseme nõuete aspektist.

Hinne/punktid	Hinde selgitusi
9-10 Ülesannetest saadakse aru, need täidetakse täpselt ja laitmatult	- Kõne on sujuv ja hästi mõistetav, kui ka mõnda sõna tuleb otsida, küsida või puudujääki muul viisil kompenseerida. Esinevad suulisele kõnele omased tavalised takerdused. Hääldus hea, kui ka emakeele aktsent on tajutav. Teksti sidumine on ladus, kõnevoorude sidumine ei pruugi veel olla täiesti loomulik. - Sõnavara ülesannete täitmiseks piisav, väga hea parafraseerimisoskus. - Grammatika piisavalt korrektne, et teemat laitmatult käsitleda. Öeldu hõlpsasti mõistetav.
7-8 Ülesannetest saadakse aru, nende täitmisega saadakse üsna hästi hakkama	- Kõne on suhteliselt vaba ja arusaadav. Hääldus hea, kui ka emakeele aktsent on tajutav. Oma teksti sidumine on hea, kõnevoorude sidumine pisut hakkiv. - Sõnavaras esineb ülesannete täitmisel üksikuid lünki, sel juhul väljendutakse kaudsel viisil. - Grammatika tundmine hea, kuigi võib esineda ebakorrektsusi. Öeldu mõistetav.
5-6 Ülesannetest saadakse aru, nende täitmisega saadakse hakkama	- Kõne on arusaadav, aeglane, kuid ilma pikemate ebaloomulike pausideta. Suudab end mõistma panna ning ületab enamiku suhtlemisel ette tulevatest raskustest. Hääldus hea, kui ka emakeele aktsent on tajutav. Oma tekst on arusaamiseks piisavalt seotud, kõnevoorude sidumine võib olla konarlik. - Sõnavaras esineb ülesannete täitmisel lünki, kuid sellest hoolimata suudetakse mõtet üldjoontes moonutusteta edasi anda. Kuulaja taipab öeldu mõtet ilma suurema pingutusega. - Esineb grammatikavigu, kuid öeldu üldmõte on arusaadav.
3-4 Ülesannetest saadakse üldjoontes aru, nende täitmisel on puudujääke	- Kõne on aeglane, esineb pikki ebaloomulikke pause. Tihti tuleb toeks võtta mitteverbaalseid vahendeid. Hääldus erineb selgelt eesti keele normist. Interaktiivsed oskused viletsad. - Sõnavaras esineb ülesannete täitmist takistavaid lünki, sõnavara puudujääkide kompenseerimine hakkab häirima. Kuulaja saab siiski öeldust aru. - Laused on lihtsakoelised. Esineb häirivaid grammatikavigu, mis kohati takistavad öeldu mõistmist.
2-1 Ülesannetest saadakse aru raskustega, need jäävad suures osas täitmata	- Kõne on hakitud või isegi katkendlik ja seda on raske jälgida, kaaskõneleja tekstile ei reageeri adekvaatselt. - Sõnavara äärmiselt piiratud, mistõttu ülesanded jäävad suures osas täitmata või neid ei täideta tugeva algtasemegi kohaselt. - Grammatika ebakorrekne ja takistab öeldu mõistmist.
0 Ülesandeid ei suudeta täita isegi siis, kui nendest aru saadakse	Hindamiseks ebaadekvaatne vastus (näiteks mitte-eestikeelne jutt, ülesannete täitmise jaoks liiga piiratud eesti keele oskus vms).

EKSAMITÖÖ KOOD

--	--	--	--	--	--

EESTI KEELE KUI TEISE KEELE RIIGIEKSAM

I VIHIK

26. aprill 2004

Hindajate koodid

1.

2.

--	--	--	--

I OSA. KIRJUTAMINE. POOLAMETLIK KIRI

AEG: 90 MINUTIT
2 ÜLESANNET

ESIMENE ÜLESANNE

Te võtsite oma kooli esindajana osa noortele mõeldud terviseseminarist. Kirjutage sellest üritusest alljärgneva kava põhjal klassijuhatajale vabas vormis aruanne. Võite teha ka omapoolseid ettepanekuid, kuidas kuuldut koolis rakendada. Ärge unustage lisada oma nime ja klassi, kus te õpite (ei pea kirjutama oma õigeid andmeid).

Räpina Rahvakoolituse Keskus

Kastani 18, Räpina, Põlvamaa
tel 796575, e-post: rkk@hot.ee

Projekti "TERVIS - KÕIGE KALLIM VARA" lõpuseminar

23. aprillil 2004

Päevakava

- 10.00–10.15** Osavõtjate registreerimine
- 10.30–11.00** Kokkuvõtte koolides korraldatud ankeetküsitluse tulemustest – projektijuht Rein Sökk
- õpilaste toitumine kodus ja koolis
 - õpilaste sportlikud harjumused
 - keskkond eluviisi mõjutajana
- 12.00–13.00** Lõuna (menüüs ainult kodumaine liha ning puu- ja juurviljad)
- 13.00–14.30** Rühmatöö "Kuidas propageerida õpilaste hulgas tervislikke eluviise"
- kooliajaleht
 - kooli kodulehekülg internetis
 - temaatilised puhkeõhtud
 - kohtumised kriisikeskuse spetsialistidega
- 19.00** Näidispuhkeõhtu "Õpime meeleolukalt aega veetma" (mälumäng, terviseteemalised videofilmid, tervislike toitade retseptide tutvustamine, tants)

Kirjutage joonitud kasti sisse! Kirja nõutav pikkus on umbes **120** sõna.

Ärge kirjutage sellest joonest allapoole!

TEINE ÜLESANNE

Lugege väiteid. Valige neist üks ja tehke valitud väite ees olevasse ruutu märge ✓. Kirjutage joonitud kasti sisse arutleva tekstina, kas olete valitud väitega nõus või mitte. Esitage nii poolt- kui ka vastuargumente.

☐

Väide 1: Tänapäeval pole võimalik kõrghariduseta hakkama saada.

☐

Väide 2: Mida rohkem nõuandjaid, seda kergem on teha otsuseid.

Kirjutage joonitud kasti sisse! Teksti nõutav pikkus on umbes 160 sõna.

Jätkake kirjutamist siit!

Ärge kirjutage sellest joonest allapoole!

MUSTAND

EKSAMITÖÖ KOOD

--	--	--	--	--	--

EESTI KEELE KUI TEISE KEELE RIIGIEKSAM

II VIHIK

26. aprill 2004

II OSA. KUULAMINE

AEG:40 MINUTIT
4 ÜLESANNET

Esimene ülesanne

Küsimused 1–5. Kuulake teksti ja tehke märges ✓ Teie arvates sobiva vastuse (A, B või C) juures olevasse ruutu. Vastake küsimustele kuulatud teksti põhjal.

1. Te kuulete katkendit vestlusest.

Miks kartis neiu kirjandi tulemuse pärast?

A	☐	Kirjandi teemad olid rasked.
B	☐	Kirjutamiseks oli vähe aega.
C	☐	Ta kartis, et kirjand ei vasta teemale.

2. Te kuulete katkendit intervjuust koolidirektoriga.

Mida peab direktor probleemiks?

A	☐	Õpilased ei pea kinni koolis kehtivatest reeglitest.
B	☐	Õpilased saadavad tundide ajal tekstisõnumeid.
C	☐	Nooremalt õpilastelt röövitakse telefone.

3. Te kuulete asjatundja arvamust.

Mida arvab kõneleja arvutimängude ostmisest?

A	☐	Arvutimängude ostmisega pole mõtet kiirustada.
B	☐	Osta tuleks neid mängu, millest on juttu arvutiajakirjades.
C	☐	Arvutimänge on odavam osta internetist.

4. Te kuulete lõiku uudistest.

Miks on inimesed uuest laevaliinist huvitatud?

A	☐	Soome ja Venemaa vahel puudus laevaühendus.
B	☐	Laevad hakkavad Helsingist väljuma iga päev.
C	☐	Uuele liinile tulevad palju mugavamad laevad.

5. Te kuulete kutsekoolilõpetaja arvamust.**Mis meeldis noormehele koolis kõige rohkem?**

A	☐	Õppimise kõrvalt oli võimalik ka töötada.
B	☐	Lisaks erialaainetele õpiti kirjandust ja matemaatikat.
C	☐	Koolis tuli käia vaid kaks ja pool aastat.

Teine ülesanne

Küsimused 6–10. Kuulake vestlust ja tehke märke ✓ sellesse ruutu, mis paikneb Teie arvates lause lõpetamiseks sobiva jätku (A, B või C) juures. Vastake küsimustele kuuldud teksti põhjal.

6. Tanelile ei meeldinud vanas töökohas, sest

A	☐	suhelda tuli liiga paljude inimestega.
B	☐	kellast kellani töö tundus talle igav.
C	☐	täita tuli liiga erinevaid ülesandeid.

7. Uue kodukandi, Ida-Virumaa kohta ütleb Tanel, et

A	☐	siin elavad rikkad ettevõtjad.
B	☐	üle 3–5 aasta ta Kohtla-Järvel ilmselt ei ela.
C	☐	see maakond saab kunagi jõukaks.

8. Muijal Eestis elavad inimesed

A	☐	tunnevad Ida-Virumaad sama hästi kui teisi Eesti piirkondi.
B	☐	suhtuvad Ida-Virumaasse sageli eelarvamuslikult.
C	☐	teavad Ida-Virumaad ajalehtedes avaldatud reklaami järgi.

9. Suured tehased on

A	☐	mujal maailmas üsna samasugused kui meil.
B	☐	igal pool ühtmoodi koledad.
C	☐	mõnes kohas hästi erksat värvi.

10. Tööinimeste kohta mõtleb Tanel, et

A	☐	Tallinnas olid nad sõbralikumad.
B	☐	neil pole elus keerulisi probleeme.
C	☐	nende oskused ja teadmised on tasemel.

Kolmas ülesanne

Küsimused 11–15. Kuulake vestlust ja kirjutage lünka sobiv sõna (arvu võib kirjutada ka numברי(te)ga). Vastake küsimustele kuuldud teksti põhjal.

11. Itaalia noortelaagris ei olnud ühtki
12. Rubenil oli raske harjuda sellega, et Eestis on inimesed väga
13. Eesti linnades meeldisid Rubenile vanad ja pargid.
14. Õpilasvahetuse ajal muutub inimene Rubeni arvates
15. Oma tulevase teenistuse kavatseb Ruben kasutada

Neljas ülesanne

Küsimused 16–20. Kuulake monoloogi ja otsustage, kas väide on õige või vale. Tehke märke ✓ vastavasse lahtrisse A või B. Vastake küsimustele kuuldud teksti põhjal.

		õige A	vale B
16.	Peod hakkavad noortekeskuses toimuma üks kord kuus.		
17.	Noortekeskuse pidudele võivad tulla kõik, kes soovivad.		
18.	Ekstreemspordi <i>show</i> 'l esinemiseks peab ennast nädal varem kirja panema.		
19.	Ürituse ajal peavad noortekeskuses korda turvafirma töötajad.		
20.	Preemiareisi saaja valitakse parimate tantsijate seast.		

Esimene ülesanne

Küsimused 1–5. Lugege artiklit ja artiklile järgnevaid väiteid. Iga tekstilõigu (1–5) kohta on esitatud kolm väidet. Otsustage iga lõigu puhul, milline väide (A, B või C) annab edasi loetud lõigu sisu. Tehke märge ✓ Teie arvates sobiva väite ees olevasse ruutu.

Näidis on tähistatud 0-ga.

HOKIHASART NAKATAB KOOLIPOISSE**0.**

Annemõisa hokiplatsil toimub Tartu koolide hokiturniiri finaalmäng. Vastamisi on Slaavi ja Miina Härma gümnaasium. Slaavi kooli poisid on kümne väravaga ees ja püüavad oma väravat mängu lõpuni puhtana hoida. Litter on kandunud sinistes särkides Slaavi gümnaasiumi poiste värava alla.

Sinises särkis kaitsja püüab litrit kaugemale lüüa, Härma kooli poiss Oliver Kaasik seab hokikepi litri tee teele. Litter pörkab vastu keppi, sealt järsu nurga all üles ning poisile otsaette. Vaadatagi valus! Poiss aga pikali ei kuku, haarab käega peast kinni ning uisutab kaaslaste ja vastasmängijate murepilkudest saadetuna varumeeste pingi suunas.

1.

Ka mitmekordse Eesti jäähokimeistri, Tartu meeskonna Välk ründajat Gabriel Kaske vahejuhtum ei kohuta. „Kui poisil on õige hokimehe hing, siis kannatab valu ära ja tuleb platsile tagasi veel suurema hasardiga,“ ütleb ta.

„Hokis panebki tegutsema hasart, soov värav lüüa, vastastest mööda mängida.“ Just seda mängulusti ja -hasarti käib ta nautimas koolipoiste turniiridel. „Seal on näha inimeste siiras soov jäähokit mängida,“ kinnitab Gabriel. Kuidas hinnata platsil olevate 12–14-aastaste poiste taset? „Slaavi kooli poisid on ikka selgelt üle,“ tõdeb Gabriel pilku platsilt pööramata. „Vene poisid teavad, kus nad seisma peavad, nad uisutavad ja hoiavad keppi paremini.“

2.

Miks on see nii, et jäähoki on vene rahvusest noorte seas palju populaarsem kui eestlaste seas? Gabriel kinnitab, et ka eesti poiste seast leiaks võimekaid mängijaid, kuid vaja oleks eestvedajat. „Paljud eesti poisid käiksid ehk ka hokitrennis, kui mõni sõber kaasa tuleks. Eesti poistel pole võib-olla lihtsalt pealehakkamist,“ arutleb ta.

Koolidevahelise turniiri korraldanud hokiklubi Rüütel president Oleg Priimak leiab, et huvi jäähoki vastu peab alguse saama kehalise kasvatus tundidest. Ka oleks tema hinnangul vaja rohkem hokiturniire – poisid tahavad ju võistelda, omavahel mõõtu võtta. Seega saaks hokit rohkem propageerida ka praeguste võimaluste juures.

3.

„Tartus saab looduslikul jääl mängida kaks kuud, võib-olla ei näe eesti poisid seetõttu jäähokis potentsiaali,“ jätkab Gabriel. „Kindlasti aitaks hoki populaarsusele kaasa kunstjääga halli olemasolu.“

Kas ei või asi olla hoopis selles, et slaavlased on temperamentsemad kui eestlased – jäähoki on ju temperamentne mäng? Temperamendis ei saa küsimus olla, kinnitavad Kask ja Priimak justkui ühest suust.

Nad toovad näiteks soomlased: nad ju ka Põhjamaa rahvas, aga mängivad maailmatasemel jäähokit. Hoki on soomlastel ju vaata et rahvussport number üks. „Pealegi oli kaheksa meie turniiril osalenud kooli seas ju vaid kolm vene kooli,“ märgib Priimak.

4.

Järjekordne litter sahiseb Härma kooli poiste väravasse. Seis on 12:0 Slaavi gümnaasiumi kasuks. Hetk hiljem vilistab kohtunik kolm korda. Mäng on läbi. Kui poolfinaalmängu järel viskasid võitjad hokikepid kõrvale, tõstsid käed taeva poole ning lasksid lahti võiduhüüu, siis finaalmängu järel jäävad kõik korraga seisma. Ei ülevoolavaid emotsioone, ei ennastunustavat rõõmukisa.

Vaikus kestab vaid hetke. Juba plaksutavadki kaaslased koolide hokiturniiri võitnud sinistele särkidele, kes löövad lahti juubeldustantsu. Võistkonna kapten Valentin Sidorov ütleb hiljem, et omavahel nad ikka arvestasidki esikohakarikaga – käib ju tervelt pool võistkonnast jäähokitrennis.

5.

Härma kooli poisid eesotsas Oliver Kaasikuga tunnistavad, et vastased pididki neist üle olema: on ju nad käinud jäähokitrennis. Iseõppijaist Härma kooli meeskonnal polevat õiget kokkumängugi.

Väiksematele mängumeestele võõni ulatuva suure hõbedase karika saavad võitjad korraks enda kätte, seejärel läheb see graveerimisele. Tuleval aastal peab Slaavi gümnaasium tiitlit kaitsma.

„Ei, enam ei valuta,“ kinnitab Oliver Kaasik sama päeva õhtupoolikul auhindade jagamisel ööklubis XS, lükkab oma mustad käharad juuksed kõrvale ja esitleb parajalt suurt muhku vasakul kulmul.

Priit Rajalo artikli põhjal (Postimees)

0. Näidislõik

A		Üsna lühikese ajaga on Slaavi kooli poistele löödud juba kümme väravat.
B	✓	Slaavi kooli poistel sujub mäng paremini kui nende vastastel Miina Härma koolist.
C		Hoolimata litriga otsa ette saamisest ei lahku Oliver olulisel hetkel mänguplatsilt.

1. Esimene lõik

A		Koolipoisid käivad hokiturniire vaatamas siirast austusest selle spordiala vastu.
B		Vene poistel on hoki mängimiseks eestlastest tunduvalt paremad võimalused.
C		Üks õige hokimees ei hooli väikesest valust, vaid jätkab mängu veelgi hasartsemalt.

2. Teine lõik

A		Paljudel poistel tekib huvi hokimängu vastu just kehalise kasvatuses tundides.
B		Eesti poisid mängiksid rohkem hokit, kui vaid leiduks ettevõtlikkust.
C		Paremad majanduslikud võimalused aitaksid kaasa hoki propageerimisele noorte seas.

3. Kolmas lõik

A		Hoki puhul ei saa öelda, et see mäng sobib vaid temperamentsetele rahvastele.
B		Paljud eesti rahvusest poisid on nõus hokiga tegelema ainult kunstjääga hallis.
C		Jäähoki on temperamenti nõudev mäng, seetõttu ei julgegi paljud eestlased sellega tegelda.

4. Neljas lõik

A		Slaavi gümnaasiumi võistkonnale tuli turniirivõit tegelikult suure üllatusena.
B		Pärast finaalmängu on võitjad nii väsinud, et ei suuda enam oma rõõmugi välja näidata.
C		Slaavi gümnaasium arvestas juba enne finaalmängu, et nemad võidavad esikohakarika.

5. Viies lõik

A		Slaavi gümnaasiumi meeskonna võit oli kaotajate arvates igati ootuspärane.
B		Karikas oli nii suur, et mõned väiksemad mängumehed ei suutnud seda käeski hoida.
C		Pärast kaotust otsustasid Härma kooli poisid jäähokitrennis käima hakata.

Teine ülesanne

Küsimused 6–15. Lugege nelja artiklikatkendit (A–D). Tekstide järel näete väiteid (6–15). Valige, millise katkendi kohta need väited käivad. Märkige väite numברי järele valitud katkendile vastav täht (A, B, C või D). Näidis on tähistatud 0-ga.

LIHTNE JA KEERULINE SEKRETÄRITÖÖ

- A** Margit on sekretär olnud veidi üle kolme aasta. Tema firma on väike, seal töötab kaheksa inimest. Lisaks tavalisele sekretäritööle, milleks on kirjade registreerimine, fakside saatmine, telefonikõnedele vastamine ja muu selline, tuleb tal täita ka palju teisi ülesandeid. Näiteks praegu on tema töökaaslastest üks haige, kolm inimest Soomes koolitusel ja ülejäänud kõik tähtsal nõupidamisel. Nii ongi ta kontoris ükski ja täidab ka teiste töötajate kohustusi. Margit leiab, et tema ametis on väga palju meeldivat ja huvitavat. Kõige toredam on tema arvates see, et kõik kolleegid on mehed, kes teda aeg-ajalt väikeste tähelepanuavaldustega meeles peavad. Ainus asi, mis Margitit häirib, on see, et tema töötasu on jäänud samaks.
- B** Kristi alustas sekretärina pool aastat tagasi Tallinnas. Enne seda otsis ta tulutult tööd oma kodukandis Kesk-Eestis. Kui ta pärast konkursi edukat läbimist firmasse tööle võeti, oli ta väga õnnelik ja talle tundus, et palk, mida ta saab, on isegi liiga suur. Kristi tööülesanded olid alguses üsna lihtsad ja tavalised: tuli vastata telefonile ja keeta kohvi. Vabatahtlikult hakkas ta endale ise ülesandeid juurde otsima. Ta lõi firmas kirjade registreerimise süsteemi ja koostas töötajatele ametijuhendid. Sageli jäi Kristi ka pärast ametliku tööaja lõppu tööle. Firma juhtkonnale meeldis, et sekretär märkas ise, mida firmas korraldada annab. Ka teised töötajad olid rõõmsad, et Kristi nende töö lihtsamaks muutis. Juba mõne kuu pärast otsustas firma juhataja tõsta Kristi palga kahekordseks.
- C** Maiu läks sekretäriks õppima, sest kutsekooli õppekavas olid ained, mis teda väga huvitasid. Talle meeldisid psühholoogia, lilleseade ja ilukiri. Samuti tahtis ta õppida keeli. Nüüd töötab Maiu keskmise suurusega ettevõttes. Ta leiab, et tema töö on kuiv ja igav. Tuleb lihtsalt päevad läbi niisama istuda ja telefonile vastata. Maiu arvates ei mõisteta tema asutuses sekretäritöö tegelikku olemust. Sageli tuleb ette olukordi, kus oma halb tuju valatakse sekretäri peale välja või kus mõni töötaja, kes ei viitsi oma tööülesandeid täita, annab need sekretärile teha. Maiu meelest on tema kolleegid arvamusel, et sekretär on nagu madalama klassi olevus, kelle teadmised ja oskused ei loe midagi. Maiu tunneb, et sekretäri elukutse talle ei sobi. Sügisel kavatseb ta uuesti koolipinki minna ning endale uue eriala õppida.
- D** Aili, kes on juba üle viie aasta suures riigiasutuses sekretär olnud, leiab, et sekretäritöö paistab eemalt vaadates üsna lihtne. Oma kogemustest teab ta, et see nii ei ole. Sekretäri tähtsaim ülesanne on asutuse asjaajamine korras hoida. Siis sujub ka kõigi teiste töötajate töö ning suuri ootamatusi ja ebameeldivusi ei ole. Kõige raskemad on Aili jaoks need olukorrad, kus mõni kolleegidest ei suuda oma kohustusi õigeaks ajaks täita ja siis tuleb temal paljudele rahulolematutele ja isegi vihastele telefonikõnedele vastata. Aili peab oma tööd siiski väga huvitavaks ja vaheldusrikkaks. Õnneks on ka Aili otsene ülemus selline, kes oskab teda kui spetsialisti hinnata.

Millise katkendi kohta need väited käivad?

A	Margit
B	Kristi
C	Maiu
D	Aili

<i>Töökaaslased suhtuvad sekretärisse halvasti.</i>	0	C
Ebameeldiv on töökaaslaste saamatuse tõttu ärritunud klientide kõnede vastata.	6	
Tihti tuli ette sedagi, et tööpäev kujunes ametlikust pikemaks.	7	
Asutuse juhid ja töökaaslased olid väga rahul sekretäri aktiivsusega.	8	
Tööga ja kolleegidega on ta rahul, aga ka palk võiks tõusta.	9	
Sekretärina tööle asumise tõttu pidi ta elukohta vahetama.	10	
Ta arvab, et tema asutuses saadakse sekretäritöö sisust valesti aru.	11	
Kõrvaltvaatajale võib tunduda, et sekretäritöö pole kuigi keeruline.	12	
Ta on otsustanud uue eriala omandamise kasuks.	13	
Üsna pea hakkas sekretär rohkem teenima.	14	
Sekretärile meeldib, et töökaaslased talle vahetevahel tähelepanu osutavad.	15	

Kolmas ülesanne

Küsimused 16–20. Lugege artiklit, millest on välja lõigatud viis lõiku. Valige lõikude hulgast (A–F) artiklisse sobivad (üks lõik jääb üle) ja paigutage need õigesse kohta (16–20).

Näidis on tähistatud 0-ga.

TORMID LÕHUVAD EESTI LIIVARANDU

Eestit ümbritseva veepiiri pikkus on meie maa pindala ja rahvaarvu arvestades enamiku Euroopa riikidega võrreldes märkimisväärselt suur. Rannad ongi meie suuremaid rikkusi. Ilusad liivarannad on paljude inimeste lemmikpuhkepaigaks.

(0) N

Nii mõnigi endale mere lähedale maja või suvila rajanud inimene on tugevale tormile järgnenud hommikul märganud, et tema krundi suurus on oluliselt vähenenud või et kaunid rannamännid on koos juurtega maa seest välja rebitud.

(16) _____

Miks liivarandu järjest vähemaks jääb, ei osata veel päris hästi seletada. Asja pealiskaudselt uurides leitakse sageli, et selles on süüdi inimesed ise. Mererandu uurivad teadlased väidavad siiski, et randade vähenemine on seotud kliima globaalse soojenemisega, mis meil avaldub eeskätt vähese lume ja jääkattega soojades talvedes.

(17) _____

Need tormid kutsusid esile ulatuslikke rannapurustusi kogu Eesti rannikul. Kõige rohkem said nende käes kannatada just kaunid liivarannad, seda eeskätt Saaremaal ja Pärnus.

(18) _____

Mõnikord võib ajalehtedest leida artikleid, kus rannajoone muutusi ja kahjustusi seostatakse tihenunud laevaliiklusega ning sellest tekkinud lainetusega. Tegelikult ei jõua laevade tekitatud lained meie suhteliselt madala merepõhjaga randades üldse kaldani.

(19) _____

Kuigi praegusajal määravad meie liivarandades toimuvaid muutusi eelkõige looduslikud protsessid, tuleb edaspidi tingimata arvestada ka inimtegevusega. Seegi võib pikema aja jooksul randade arengut mõjutada.

(20) _____

Valige siit sobivad lõigud!

- N** See, et meie randadega on viimastel aastakümnetel toimunud märgatavaid muutusi, on väljaspool kahtlust. Inimesed, kes on käinud aastaid järjest mõnes oma lemmikrannas puhkamas, võivad kinnitada, et rannajoon muutub seal pidevalt ja liivarand jääb aastate jooksul üha väiksemaks.
- A** Kui ilmastikuolud on halvad ja õnnetuskohal naftat ruttu kokku korjata ei õnnestu, vallutab reostus rannad kiiresti. Väga laiaulatusliku reostuse mõju on võimatu ette ennustada, kuna sellist kogemust pole meil veel õnneks olnud.
- B** Peale selle toob soojenemine meie kliimas kaasa tugevate tuulte ja tormide sagenemise. Seda ongi juba märgata. Näiteks oli üks viimaseid sagedaste tormide perioode 1999. aasta sügisel, kui Vilsandi ilmavaatlusjaam registreeris kuu aja jooksul viisteist tormipäeva.
- C** Suuremaid purustusi oli ka Tallinnas Kakumäe rannas. Tugevad tormilained lõhuvad rannajoont, lisaks sellele puhuvad tormituuled liiva randadest maismaale metsa alla. Näiteks on Pirita või Narva-Jõesuu metsaalune mõnigi kord pärast tormi liivast lausa valge olnud.
- D** Pealegi näitavad loodusvaatlused, et suured rannajoone muutused toimuvad ka neis piirkondades, kus laevaliiklust ei toimu. Seega on teadlased kindlalt veendunud, et rannajoont muudavad eelkõige just tugevad tormid ja neist põhjustatud lainetus.
- E** Randasid kahjustava inimtegevuse näiteks võib tuua seda, et mõnel pool võetakse ehituste tarbeks suurtes kogustes rannaliiva või tõmmatakse merest välja suuri kive. See aga lõhub randa, vähendades loomulikku kaitset tuulte ja tormide eest.
- F** Veelgi suurema üllatuse pakub tormijärgne rand sealsele elanikule siis, kui alles hiljuti randa ehitatud paadikuur või väike sadamakoht on nii ära kadunud, nagu poleks seda mere ääres kunagi olnudki.

Esimene ülesanne

Küsimused 1–10. Lugege artiklit. Valige teksti all olevate sõnade hulgast välja lünkadesse (1–10) sobivad sõnad ja kirjutage lünka valitud vormi ees olev täht (A, B, C, D).

Näidis on tähistatud 0-ga.

INTERNETIST VÕIB JÄÄDA SÕLTUVUSSE

Rohkem kui pooled Eesti internetikasutajad on internetist vähemal või suuremal määral sõltuvuses. Nad (0)....**B**.... *online*-testis, et elu ilma internetita tundub neile tühi ja rõõmutu.

Samale järeldusele on jõudnud ka Urmas Roos, kes tõlkis eesti keelde doktor Kimberly Youngi internetisõltuvuse testi ning riputas selle internetileheküljele. Praeguseks on ligi 30 küsimusega (1) vastanud umbes 1300 arvutikasutajat. Paljud tunnistavad, et interneti (2) kannatab nende uneaeg ning tegemata jäävad kodused tööd. Suur tõenäosus jääda internetis anonüümseks on peibutav ja annab uudeid võimalusi suhtluseks ning enese väljaelamiseks.

Samas toonitab Roos kahte asja. Esiteks on testile vastanud (3) hulk tema arvates liiga väike, et teha põhjanevaid järeldusi. Teiseks tuleb (4) tõelist internetisõltuvust ning interneti kasutamist töö pärast. Nii et inimest, kes veedab võrgus 12 tundi (5), ei saa alati veel sõltlaseks pidada.

“Kui inimene on töö juures kaheksa tundi internetis ja koju minnes teeb seal veel kolm tundi (6) asju, siis see ei ole sõltuvus,” on Roos veendunud.

“See jututubades käimine hakkab pihta hilja õhtul ja kestab mõnikord varaste hommikutundideni,” räägib Tiigrihüppe Sihtasutuse juhataja Enel Mägi. Tema märkas internetisõltuvust oma 14-aastaselt tütre, kui mõni aasta tagasi koju püsiühenduse muretses.

IT-spetsialist Peeter Marvet tunnistab, et tema ümbritseb end küll igal võimalikul hetkel internetiga, (7) teeb seda vajadusest oma elu hõlpsamaks muuta.

Selles on aga nii Marvet kui ka Mägi ühel meelel, et kõige suuremas sõltuvusse sattumise ohus on lapsed. Samas loodavad mõlemad, et mida (8) laps saab, seda kriitilisemalt hakkab ta suhtuma ümbritsevasse ning seda väiksemaks jääb internetisõltuvus.

Kuni kriitikameel areneb ja esimene internetivaimustus taandub, soovib Mägi lastevanematel uurida, mida nende järglased võrgus teevad, ja mõelda selle üle kuidas internetis viibimist reguleerida. “Kuna hakkasin hommikuti (9) oma tütre magamata silmi, loobusin kodusest internetiühendusest,” räägib Enel Mägi. “Kui internet hakkab segama normaalset elu ja koolitööd, siis peab selle kasutamist kindlasti piirama.” Koolitööde (10) pole aga Mägi hinnangul sugugi vaja nii palju internetti kasutada, et sellest sõltuvusse võiks jääda.

Henrik Roonemaa tekst (lühendatult ajalehest Postimees)

0	A	tunnistanud	B	tunnistavad	C	tunnistaksid	D	ei tunnista
1	A	testiga	B	testi	C	test	D	testile
2	A	tõttu	B	eest	C	järgi	D	poolt
3	A	inimesi	B	inimeste	C	inimesed	D	inimestest
4	A	eristada	B	eristab	C	eristades	D	eristama
5	A	päeval	B	päeva	C	päev	D	päevas
6	A	vajalikud	B	vajalikke	C	vajalikku	D	vajalik
7	A	vaid	B	kui	C	kuid	D	kuidas
8	A	vanemana	B	vanem	C	vanemale	D	vanemaks
9	A	märkasin	B	märgata	C	märkama	D	märganud
10	A	tegemist	B	tegemiseks	C	tegemisest	D	tegemisele

Teine ülesanne

Küsimused 11–20. Leidke lausele sobiv jätk (A–N) ja kirjutage selle ees olev täht vastavasse ruutu.

Kaks lausejätku jääb üle.

Näidis on tähistatud 0-ga.

MATKAONNIDES SAAB TASUTA ÖÖBIDA		
0	Mets, mis on inimesele pakkunud toitu, kütust ja kaitset,	P
11	Eesti on üks maailma metsarikkamaid riike –	
12	Metsades on matkajate jaoks rajatud üheksa matkaonni,	
13	Ühes tavalises onnis ootavad matkajat kirves ja ämber	
14	Matkajatele mõeldud onnid asuvad sügaval metsas,	
15	Metsaonne kasutavad need loodushuvilised,	
16	Kõikide seda tüüpi öömajade kirjutamata reegel on,	
17	Iga rändur, kes on matkaonni kasutanud,	
18	Enamik onne on püsinud aastaid heas korras,	
19	Kuna metsaonnid on matkajate seas populaarsed,	
20	Matkaonne kasutatakse põhiliselt muidugi suvel,	

Lausejätkud:

P	meelitab oma salapäraga ligi ka matkajaid.
A	onnist pidid kõik matkajad lahkuma üksinda.
B	metsaga on kaetud ligi pool meie maismaast.
C	aga on selliseidki matkajaid, kes neis pakasega ööbivad.
D	seetõttu pääseb nende juurde ainult jalgsi või jalgrattaga.
E	ning lihtsad söögivalmistamis- ja magamisvõimalused.
F	siis ehitatakse sel aastal neid veel kolm tükki juurde.
H	et matkaja võib seal ööbida kuni kaks ööd järjest.
I	peab endast maha jätma koristatud toa ja sületäie puid.
K	kus saab pärast rännakut puhata ja ka tasuta ööbida.
L	mõne varustust on aga tulnud aeg-ajalt täiendada.
M	kes soovivad metsas olla kauem kui üks päev.
N	need matkajad tulevad igal aastal uuesti.

Lisa 4: Kuulamisosa tekstid

Esimene ülesanne

Lindi tekst:

Esimene küsimus

M: Kas riigieksamid olid liiga lihtsad või vastupidi – liiga rasked?

N: Ma mõtlen, et lõpukirjandit peetakse vist kõige raskemaks eksamiks, sest seal peab oma mõtteid esitama. Tänavu olid kõik teemad siiski päris head. Ise ma kirjutasin Goethe /gööte/ teemal. Inglise keele eksami kohta ütlesid paljud klassikaaslased, et kuulamisosa oli raske ja kirjutamisel jäi ajast puudu. Kõige rohkem ma närveeringi kirjandi pärast, sest mõtlesin, et äkki kirjutasin teemast mööda. Aga kui eksamite tulemused teada sain, selgus, et mul olid kõik eksamid hästi läinud.

Teine küsimus

N: Kas mobiiltelefonid on teie koolis probleem?

M: Ma ei ütleks, et telefonid on meie koolis probleemiks. See ei ole probleemiks seni, kuni telefoni kasutaja peab kinni viisakusnormidest ja koolikorrast. Meie koolis on mobiiltelefonide kasutamine tundide ajal keelatud. Ka tekstisõnumeid ei tohi saata. Vahetunniks võib telefoni sisse lülitada. Need reeglid kehtivad võrdselt nii õpilastele kui ka õpetajatele. Muret teeb hoopis see, et mõnikord võetakse kooli juures tänaval mõnelt algklassi õpilaselt telefon ära.

Kolmas küsimus

M: Enne uue arvutimängu ostmist tuleb kindlasti uurida, kas teie arvuti on piisavalt võimas selleks, et mäng seal tööle hakkaks. Isegi kui arvuti tundub sobiv, ka siis ei tasu mängu kohe kiiresti ostma minna. Eestis müüdavad arvutimängud on absurdelt kallid ega ole sugugi alati oma hinda väärt. Enne ostmist võiks mõnest arvutiajakirjast läbi lugeda mängu kohta käivad artiklid. Veelgi parem on hankida endale internetist mängu tasuta lühiversioon ja seda siis eelnevalt proovida.

Neljas küsimus

M: Käesoleva aasta kevadel avatakse uus laevaliin, mis hakkab sõitma marsruudil Helsingi-Tallinn-Peterburi. Hommikul sõidetakse Helsingist Tallinnasse, Tallinnast edasi endisesse Venemaa pealinna sõidab laev öösel. Laev väljub üle päeva. Piletite hinnad algavad 390 /kolmesaja üheksakümnest/ kroonist. Huvi uue laevaliini vastu on suur eeskätt soomlaste ja venelaste seas, sest mereühendust nende riikide vahel siiani ei olnud. Reisijatele on uus liin väga mugav, sest erinevalt bussist või rongist saab laeval ringi jalutada ja mõnusalt aega veeta.

Viies küsimus

M: Lõpetasin hiljuti kutsekooli puidutöötlemise erialal. Õpingud kestsid kaks ja pool aastat ja selle ajaga sain ma oma erialal töötamiseks korraliku praktilise ettevalmistuse. Muidugi õppisime koolis ka näiteks kirjandust, matemaatikat ja joonestamist, aga põhirõhk oli ikkagi tulevaseks tööks vajalike oskuste omandamisel. Kutsekoolis meeldis mulle eelkõige see, et tundides käimise plaani sai ise koostada ja tänu sellele oli võimalik kooli kõrvalt tööl käia.

Teine ülesanne

Lindi tekst:

N: Teie, Tanel, tegite oma elus hiljuti paljude inimeste jaoks mõistetamatu pöörde – te töotasite Tallinnas edukas firmas ja siis äkki otsustasite tulla tööle Ida-Virumaale. Mis teid siia tõi?

M: Pärast gümnaasiumi lõpetamist sattusin jah tööle sellisesse firmasse, mis võib olla paljude noorte unistus. Aga see nelja seina vahel ning kellast kellani istumine ei olnud lõpuks enam kuigi huvitav. Samuti tüütas see, et töökollektiiv oli väike – iga päev pidin kohtuma ühtede ja samade inimestega. Ma olen kärsitu iseloomuga, tahan töö käigus suhelda erinevate inimestega ja täita erinevaid ülesandeid. Seda kõike pakub mulle nüüd praegune elu ja töö siin Ida-Virumaal. Olen töödejuhataja suures keemiateshas ja elan Kohtla-Järvel.

N: Kuidas teie sõbrad ja tuttavad selle teate vastu võtsid, kui ütlesite, et lähete Ida-Virumaale elama?

M: Mul on mõned sõbrad ja tuttavad, kes küsivad, et mida sa ometi seal Kohtla-Järvel teed. Ma siis ütlen neile, et töötan. Selle peale on nii mõnigi naerma hakanud. Siis olen ma tavaliselt vastanud, et täna te naerate, aga võib-olla kolme või viie aasta pärast tulete ise ka siia. Elu areneb siin kandis väga kiiresti ja kõik väljavaated eduks on siin olemas. Kuna ma tean, mis plaanid on Ida-Virumaa ettevõtjatel – kõik need uued tehased ja sadamad, mis siia ehitatakse – siis olen kindel, et mõne aasta pärast muutub Ida-Virumaa üheks Eesti rikkamaks maakonnaks.

N: Miks mujal Eestis elavad inimesed ei arva Ida-Virumaast kuigi hästi?

M: Kahjuks on jah nii, et mujal elavatel inimestel on suured eelarvamused. Ka ajakirjanduses räägitakse rohkem meie kandi halbadest kui headest külgedest. Näiteks on laialt levinud arvamus, et siin on palju kuritegevust – tegelikult on nii mõneski kohas Eestis kuritegevust palju rohkem kui siin. Ja ise siin elades võin ma kindlalt väita, et ma ei muretse enda ja oma vara turvalisuse pärast niipalju kui siis, kui ma veel Tallinnas elasin. Minu meelest tuleks Ida-Virumaale rohkem reklaami teha. Paljud kohalikud tuntud inimesed ongi võtnud selle oma südameasjaks, et tutvustada teistele siinse elu häid külgi.

N: Kui võõras inimene satub esimest korda teie tehase territooriumile, siis ütleb ta tavaliselt, et oi kui kole siin on!

M: Tegelikult ei ole kusagil maailmas suured tehased oluliselt teistsugused kui meie tehased. Võib-olla mõnel pool on kulutatud veidi rohkem raha selleks, et suuri hooneid ja torusid üle värvida. Üldpilt on siis veidi rõõmsam. See on muidugi oluline, aga mitte kõige tähtsam. Minu arvates on välisest ilust palju olulisem see, et inimesed, kes siin töötavad, oleksid oma tööga rahul. Ja küll värvitakse mõne aja pärast ka meie tehase hooned üle.

N: Te olete öelnud, et kõige rohkem meeldib teile tavaliste tööinimeste seltskond.

M: Mulle tõepoolest meeldib töömeestega suhelda. Kuigi töötajatel on siin palju raskeid probleeme, on inimesed väga toredad. Ma võin oma kogemustele toetudes öelda, et Ida-Virumaal on hea töötada juba ainuüksi sellepärast, et inimesed on siin palju sõbralikumad kui need, kellega ma Tallinnas koos töötasin. Minu meelest on operaatorid ja mehaanikud tehases kõige tähtsamad mehed. Nad oskavad palju ning neil on väga suured teadmised.

Kolmas ülesanne

Lindi tekst:

N: Ruben, sinu kodu on Portugalis ja nüüd olid kuu aega Eestis vahetusõpilaseks. Miks sa just Eestisse tahtsid tulla?

M: Suurest uudishimust. Eesti tundus nii omapärane maa, siin on teistsugused inimesed ja tavad. Tahtsin seda kõike oma silmaga näha. Eelmisel aastal olin paar nädalat Itaalias noortelaagris, seal oli noori väga erinevatest riikidest, aga ühtegi eestlast seal ei olnud. Ja kui nüüd pakuti võimalust Eestisse tulla, siis ütlesin kohe "jah".

N: Võrdle natuke elu Eestis ja Portugalis.

M: Teie elustiil on hoopis teine. Minu jaoks oli kõige rohkem probleeme täpsusega. Portugalis pole täpsus kuigi oluline. Kui keegi lepib kohtumise kokku kella kolmeks ja jõuab kohale pool neli, siis pole katki midagi. Eestis on aga õige ajaks kohale jõudmine väga oluline. Teine veider asi on see, et tundub, nagu oskaksid siin kõik inimesed inglise keelt. Küsid midagi tänaval suvalise inimese käest ja kohe osatakse sulle inglise keeles vastata.

N: Mida sa arvad Eesti linnadest?

M: Käisin Tallinnas ja Tartus. Ma vaimustusin teie linnade vanadest majadest ja sellest, et linnas on nii palju parke, kus kasvavad suured ilusad puud. Ja kui tahad linnakärast päriselt eemale minna, siis pead ainult natuke jalutama ning oledki metsas. Portugalis tuleb ikka väga pikk maa maha käia, enne kui linna piiridest loodusesse jõuad.

N: Kuidas sulle meeldis elu võõras perekonnas?

M: Ma mõtlen, et selline õpilasvahetus ja elu võõras peres muudab inimese palju julgemaks. Me peame võõras kohas hakkama saama kohe esimesest päevast alates ja kunagi ei tea, millised kombad ja harjumused on selles peres, kus sa elama hakkad. Eks mul oli alguses ikka natuke hirm nahas. Aga nad oskasid mu elu väga mugavaks teha.

N: Kui sa nüüd oma kodumaale tagasi lähed, lõpetad varsti keskkooli. Mida sa edasi tegema hakkad?

M: Sügisel lähen ülikooli. Hakkan õppima infotehnoloogiat. Aga seda õpin sellepärast, et infotehnoloogi amet annab mulle võimaluse tulevikus raha teenida. Siis saan teha seda, mida ma tegelikult teha tahan – soovin edaspidi võimalikult palju reisida ja maailma näha.

Neljas ülesanne

Lindi tekst:

M: Alates sellest suvest hakkavad meie linna noortekeskuses toimuma noortele mõeldud peod. Pidude toimub iga kuu kolmandal reedel ja kestab kella 17.00–22.00 /seitsmeteistkümnest kuni kahekümne kaheni/. Esimesele peole võivad tulla kõik, kes selle vastu huvi tunnevad. Edaspidi lubatakse peosaali sisse alates neljateistkümnenda eluaastast. Ülemist vanusepiirangut külalistele ei ole – oodatud on kõik, kes ennast hingelt noorena tunnevad.

Peamisteks muusikastiilideks on pidudel hiphop ning trumm ja bass. Igal üritusel toimub ekstreemspordi show /šõu/, kus oma oskusi demonstreerivad külalised nii Eestist kui ka välismaalt.

Kui mõni peoline tahab ka ise teistele oma oskusi näidata, on tal selleks kõik võimalused olemas – sellisest soovist tuleb ainult peo korraldajatele nädal aega ette teatada.

Noortekeskuse baaris pakutakse noortele alkoholivabasid kokteile, mida segavad ja serveerivad linna parimad baarmenid. Peo ajal on nii noortekeskuses kui ka selle lähimas ümbruses suitsetamine keelatud. Korda peavad noormehed, kes küll ei tööta kusagil turvafirmas, aga on väljaõppe saanud turvafirma töötajatelt.

Ürituste peakorraldaja on hiljuti noortekeskuse juhatajana tööle asunud Indrek Kuvajõe, kuid teda abistab rühm neljateist-viieteistaastaseid noormehi. Esimesele peole ootavad korraldajad umbes neljasadat noort. Ürituse pilet maksab 50 krooni.

Korraldajad lubavad iga peo noortele meeldejäädavaks teha. Nende peoliste vahel, kes aasta jooksul kõikidest pidudest osa võtavad, loositakse välja kolm preemiareisi Rootsi. Igal peol on ka üllatused parimatele tantsijatele ja stiilsemalt riietujatele.

Esimese peo õnnestumise nimel on korraldajad kolm kuud tõsiselt ettevalmistustööd teinud ja nad ütlevad, et tegelikult on neil esialgne kava olemas kõigi aasta jooksul toimuvate pidude jaoks.

Lisa 5. kuulamis-, lugemis- ja struktuuriosa ülesannete võti

Kuulamine

Esimene osa	Teine osa	Kolmas osa	Neljas osa
1. C 2. C 3. A 4. A 5. A	6. B 7. C 8. B 9. A 10. C	11. eestlast 12. täpsed, punktuaalsed 13. majad/hooned 14. (palju) julgemaks, julgeks 15. reisimiseks, reisimisele, reisimise peale/jaoks, reisele, reiseks	16. A 17. B 18. A 19. B 20. B

Lugemine

Esimene osa	Teine osa		Kolmas osa
1. C 2. B 3. A 4. C 5. A	6. D 7. B 8. B 9. A 10. B	11. C 12. D 13. C 14. B 15. A	16. F 17. B 18. C 19. D 20. E

Keelestruktuurid

Esimene osa	Teine osa
1. D 2. A 3. B 4. A 5. D 6. B 7. C 8. D 9. C 10. B	11. B 12. K 13. E 14. D 15. M 16. H 17. I 18. L 19. F 20. C

RÄÄKIMINE

C4

ERIALA OMANDAMINE JA EDASIÕPPIMISE VÕIMALUSED

Esimene ülesanne – pildikaart

1

2

3

4

Esimene ülesanne – pilt 1

Esimene ülesanne – pilt 2

<http://www.sccs.swarthmore.edu/users/02/lisal/pics/senior-pics/phys-picnic-abram-karen.jpg>

http://www.local.ee/gallery/lastekaitsepaev/096_G

Esimene ülesanne – pilt 4

p://www.local.ee/gallery/romipahtu/IMG_0005

Kolmas ülesanne – otsustamine

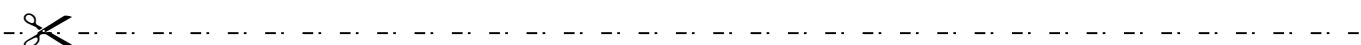
Loetelu 1	Loetelu 2
• inglise keel • sotsioloogia • kehakultuur • ajalugu • matemaatika • infotehnoloogia	• eesti keel • psühholoogia • stomatoloogia • ajakirjandus • ärijuhtimine • avalikud suhted

Teine ülesanne – diskussioon

Teemaleht

2. ERIALA OMANDAMINE JA EDASIÕPPIMISE VÕIMALUSED

- Kas olete otsustanud minna edasi õppima? Millisel erialal soovite oma õpinguid jätkata?
- Kas kõrgkoolis õppimine peaks olema tasuta või tasuline?
- Mida tuleks pidada silmas tulevase eriala valikul?
- Millised erialad on tänapäeva noorte hulgas populaarsed? Millel nende populaarsus põhineb?
- Kui teil oleks võimalik valida, kas minna õppima välismaale või omandada kõrgharidus Eestis, mille valiksite? Miks?
- Kas eelistaksite õppemaksu tasumiseks võtta pangalaenu või küsida see raha vanemate käest? Miks?
- Kas tahaksite edasi õppida päeva-, kaug- või õhtuses õppes? Miks?
- Kas teie arvates on raske õppimise kõrvalt töötada? Miks? Kas te ise saaksite sellega hakkama?
- Kas iga gümnaasiumilõpetaja peaks minema edasi õppima kõrgkooli? Miks te nii arvate?
- Kas kõrgkooli edasi õppima minekuks piisab ainult õpilase huvist ja soovist või peaksid tal olema ka selleks vajalikud eeldused? Miks te nii arvate?

Kolmas ülesanne – otsustamine

Situatsioonileht

3. ERIALA OMANDAMINE JA EDASIÕPPIMISE VÕIMALUSED

Kujutage ette, et olete otsustanud pärast gümnaasiumi lõppu minna edasi õppima kõrgkooli. Peate valima, millisel erialal võiks oma õpinguid jätkata.

Millisesse tähtsusjärjekorda te loetelus nimetatud erialad paneksite (arvesse võttes oma huvisid või tööturu vajadusi)? Põhjendage mõne lausega oma järjestust.

Lisa 7: Rääkimisosa teemad 2004. aasta riigieksamilt

EESTI ERINEVAD PIIRKONNAD

ERIALA OMANDAMINE JA EDASIÕPPIMISE VÕIMALUSED

KOMBED, TRADITSIOONID JA TÄHTPÄEVAD

KULTUUR JA MEELELAHUTUS

NOORED JA MEEDIA

NOORED JA VÄÄRTUSHINNANGUD

PUHKAMISVÕIMALUSED EESTIS JA VÄLISMAAL

SUHTLEMINE KODUS JA VÄLJASPOOL KODU

TEHNIKA JA TEENUSED IGAPÄEVAELUS

TERVIS JA HEAOLU

TURVALINE ELUKESKKOND

ÕPILANE INFOÜHISKONNAS

EESTI KEELE RIIGIEKSAM 2005 (VENE ÕPPEKEELEGA KOOLIDES)

Korraldus

Eksam koosneb kirjalikust ja suulisest osast. Vene õppekeelega koolide eesti keele riigieksami kirjalik osa toimub 25. aprillil, suuline osa 26.-29. aprillil. Eksami korralduses eelmise aastaga võrreldes muudatusi ei ole.

Vene õppekeelega koolide gümnaasiumiõpilastel on võimalik saada eesti keele riigieksami tulemuste alusel eesti keele oskuse kesktaseme tunnistus juhul, kui eksamitulemus on vähemalt 60 punkti 100 võimalikust.

Kõikide õpilaste suuline osa lindistatakse kassetile.

Eksami ülesehitus

Osad	Ülesanded	Ülesande tüüp	Punktid osa eest	Punktid kokku	Kestus (min)
Kirjutamine	Esimene	Poolametlik kiri (u 120 sõna)	8	20	90
	Teine	Arutlus (u 160 sõna)	12		
Kuulamine	Esimene	5 kõnesituatsiooni (valikvastused)	5	20	40
	Teine	Dialoog (valikvastused)	5		
	Kolmas	Dialoog (lünkülesanne)	5		
	Neljas	Monoloog (valikvastused)	5		
Lugemine ja keele struktuur	Esimene	400–600-sõnaline tekst (valikvastused)	5	20	50
	Teine	4 tekstikatket (väidete ja tekstide kokkuvii- mine)	10		
	Kolmas	Ekstraheeritud lõikudega tekst (kokkusobi- tamine)	5		
	Neljas	200–300-sõnaline tekst (valikvastustega lünkülesanne)	10	20	40
	Viies	100–150-sõnaline lühitekst (lausete kokku- panek)	10		
Rääkimine	Esimene	Piltide kirjeldamine	20	20	
	Teine	Kommunikatiivne aktiivsus: diskussioon			
	Kolmas	Kommunikatiivne aktiivsus: otsustamine			
Kokku:				100	

Kõikidel eksamiosadel on võrdne kaal, iga osaoskuse ja struktuuriosa eest võib saada maksimaalselt 20 punkti, kokku 100 punkti. Kirjutamis- ja rääkimisosa hinnatakse vastavate hindamisskaalade alusel.

Hindamine

Kirjalik osa kestab 3 tundi ja 40 minutit ning koosneb neljast komponendist:

- kirjutamine,
- kuulamine,
- lugemine,
- keele struktuur.

KIRJUTAMINE

2005. aasta riigieksami kirjutamisosa ülesannetes muudatusi ei ole.

Esimeses ülesandes tuleb õpilasel situatsiooni lühikirjelduse ja etteantud teabe põhjal kirjutada poolametlik kiri.

Teises ülesandes peab õpilane kirjutama arutleva teksti. Arutlusteemasid on kaks, millest õpilane valib ühe, endale meelepärase.

Kirjutamisosa ülesannetega kontrollitakse oskust:

- sidusalt, arusaadavalt ja loogiliselt väljenduda;
- eristada ametlikku ja mitteametlikku registrit;
- kasutada asjakohast sõnavara ning sobivaid tarindeid ja stiilivahendeid;
- rakendada alternatiivseid väljendusvahendeid;
- kasutada tööjuhendeid ja instruktsioone.

Hindamine

Kirjutamisosa eest on võimalik saada kuni 20 punkti. Kirjutamisosa hindab üksteisest sõltumatult kaks riigieksami hindamiskomisjoni liiget. Mõlemat ülesannet hinnatakse hindamisjuhendi järgi skaalal 0–10 (vt lisa 1). Pärast hindamist teisendatakse punktid vastava tabeli alusel (vt lisa 3). Lõpptulemusena võib esimese ülesande (poolametlik kiri) eest saada maksimaalselt 8 punkti ja teise ülesande (arutlus) eest maksimaalselt 12 punkti.

Esimese ülesande hindamisel arvestatakse järgmisi aspekte:

- teksti eesmärgipärasus ja sisukus (ülesandest arusaamine ja selle täpne täitmine, kirjutise õige pikkus, teksti sidusus);
- sõnavara (asjakohase ulatusega sõnavara, sõnakasutuse täpsus);
- kontekstile vastav keelekasutus (poolametlik neutraalses stiilis kirjutis), mitmekesine lausestus, grammatika valdamine.

Teise ülesande hindamisel arvestatakse järgmisi aspekte:

- teksti teemakohasus ja sisukus (ülesandest arusaamine ja selle täpne täitmine, kirjutise õige pikkus, teksti sidusus; oskus esitada poolt- ja vastuargumente, tuua näiteid, teha järeldusi ja põhjendada oma seisukohti);
- sõnavara (asjakohase ulatusega sõnavara, sõnavara mitmekesisus, õige sõnakasutus);
- kontekstile vastav keelekasutus, mitmekesine lausestus, grammatika valdamine.

KUULAMINE

2005. aasta riigieksami kuulamisosa ülesannetes muudatusi ei ole.

Esimeses ülesandes on viis lühikest kõnelõiku, mille kohta esitatakse 5 valikvastustega küsimust.

Teises ülesandes on pikem dialoog, mille kohta esitatakse 5 valikvastustega küsimust.

Kolmandas ülesandes on pikem dialoog, mille kohta esitatakse 5 küsimust. Õpilasel tuleb kuulnud teksti põhjal kirjutada lünka sobiv sõna. Sisult õige, kuid ortograafia- ja grammatikavigadega vastus loetakse valeks.

Neljandas ülesandes on monoloog, mille kohta esitatakse 5 küsimust (väidet). Õpilane peab kuulnud monoloogi põhjal otsustama, kas väide on õige (sobib kokku kuulnud tekstiga) või vale (ei vasta kuulnud tekstile).

Tekstid on lühi lugenud eesti keelt emakeelena valdav inimene. Kõnetempo on normaalne, kuulatakse kas monolooge või dialooge. Tekstidena kasutatakse mitmesuguseid kesktaseme kuulamistesti nõuetele kohandatud tekste, nagu nt uudis, argivestlus, lühemaid ja pikemaid intervjuusid sisaldav tekst.

Enne teksti kuulamist on õpilasel pisut aega tutvuda ülesande juurde kuuluva tööjuhendiga. Ülesannete lahendamisel tuleb tugineda ainult kuulnud tekstile. Kõiki ülesandeid kuulatakse kaks korda.

Kuulamisosas kontrollitakse järgmisi oskusi:

- kuulnud teksti üldisest mõttest, sõnumist arusaamine;
- kõne olulisemate kohtade mõistmine, hoolimata mõnedest tundmatutest sõnadest;
- valikulise info leidmine tekstist;
- kõnes selgelt väljendunud emotsioonide, suhtumiste ja hoiakute eristamine.

Hindamine

Kuulamisosa eest on võimalik saada kuni 20 punkti. Iga õigesti vastatud küsimus annab ühe punkti.

LUGEMINE JA KEELE STRUKTUUR

Lugemis- ja struktuuriosa koosneb viiest ülesandest. Esimesed kolm ülesannet kuuluvad lugemisosa koosseisu ning kaks viimast ülesannet struktuuriosa koosseisu.

2005. aastal lugemis- ja struktuuriosa ülesannetes muudatusi ei ole.

Esimeses ülesandes on pikem tekst, mis on jaotatud lõikudeks. Iga lõigu kohta on esitatud üks küsimus. Õpilase ülesanne on leida igale küsimusele kolme vastusevariandi hulgast sobiv väide, mis vastab lõigu sisule. Igale küsimusele on ainult üks õige väide.

Teises ülesandes on neli tekstilõiku, mille kohta esitatakse 10 väidet. Õpilase ülesandeks on kindlaks määrata, millise tekstilõigu kohta käivad esitatud väited.

Kolmandas ülesandes on pikem ekstraheeritud lõikudega tekst. Õpilase ülesandeks on tekstilõigud terviktekstiks kokku sobitada.

Neljas ülesanne on valikvastustega lünkülesanne. Õpilase ülesandeks on leida nelja vastusevariandi hulgast lünka sobiv sõna/sõnavorm.

Viiendas ülesandes tuleb õpilasel poolitatud laused õigesti kokku panna. Õpilasel tuleb loetelust leida lausealgustele sobivad jätkud.

Lugemisosas arvestatakse tekstist arusaamist, mitte õpilase üldist eruditsiooni. Õpilane peab suutma leida tekstist ülesannete täitmiseks vajaliku teabe, mõistma teksti peamist mõtet ja valdama ülesannete edukaks täitmiseks detailset lugemist. Ülesannete lahendamisel tuleb tugineda ainult loetud tekstile. Struktuuriosa kontrollib sõnavara ja grammatiliste seoste tundmist.

Hindamine

Lugemis- ja struktuuriosa eest on võimalik saada 40 punkti. Iga õigesti vastatud küsimus annab ühe punkti.

EKSAMI SUULINE OSA

2005. aastal riigieksami suulises osas muudatusi ei ole.

Suuline osa kestab u 20 minutit.

Rääkimisosa kujutab endast vestlust kahe õpilase ning vestlust juhtiva intervjuueeriija vahel. Rääkimisosaga kontrollitakse õpilase suhtlus- ning väljendusoskust, mitte tema intelligentsust ega teadmisi mõnes valdkonnas. Õpilane peab olema võimeline väljendama oma mõtteid ja seisukohti. Päheõpitud kõne ei ole aktsepteeritav.

Vesteldakse eesti keeles kas üldisel või mingil konkreetsel teemal (nt isikututvustus, kodu ja elamine, õpingud, ühiskond, keskkond, isikud ja suhted, igapäevane elu, reisimine, tervis jms). Abimaterjalideks on pildid, teemalehed ja loetelud.

Rääkimisosa algab sissejuhatava vestlusega, mis kestab 1-2 minutit. Vestluse eesmärk on üle saada esialgsest närveerimisest. Intervjuueeriija suhtleb õpilastega stiilis, mida kasutatakse inimesega esmaohtumisel. Õpilased tutvustavad end ning vastavad intervjuueeriija küsimustele (nt igapäevaelu, õpingud, huvid jne).

Esimeses ülesandes (kestus u 7 minutit) peab kumbki õpilane kirjeldama kindla teema-valdkonna pilti. Ühele õpilasele antakse rääkimisosa komplektist üks pilt (pilt 1, 2, 3 või 4) ning tema ülesanne on pildil kujutatut (inimesi, tegevust, meeleolu) kirjeldada. Teisele õpilasele antakse samal ajal komplekti kuuluv pildikaart, millel on neli pilti. Tema ülesanne on kuulata vestluskaaslase kirjeldust ning pärast seda esitada paar täpsustavat küsimust ja öelda, millist pilti vestluskaaslane kirjeldas. Seejärel vahetatakse osad. Ülesandes jälgitakse, kuidas õpilane suudab pildil kujutatut kirjeldada ja kaaslase täpsustavatele küsimustele vastata. Samuti hinnatakse õpilase oskust kuulnud kirjelduse põhjal esitada täpsustavaid küsimusi.

Teine ülesanne (kestus u 6-7 minutit) on diskussioon. Intervjuueeriija valib teemalehelt 1-2 teemat ja palub õpilasi valitud teemadel omavahel arutleda. Õpilased peavad esitama oma seisukohti ja neid põhjendama.

Kolmas ülesanne (kestus u 5 minutit) on otsustamine. Selles osas tuleb õpilastel, tuginedes intervjuueeriija poolt ette loetud situatsioonikirjeldusele, seada loetelus esitatud objektid/tegemised tähtsuse järjekorda ning tehtud valikut põhjendada. Kõigepealt avaldab arvamust üks õpilastest, seejärel esitab sama loetelu kohta oma seisukohad teine õpilane.

Hindamine

Vestlusel hinnatakse kõne arusaadavust, ladusust, sujuvust, seostatust ja eesmärgipärasust, sõnavara ulatust, hääldust, lausete moodustamise oskust, ülesandest arusaamist, õpilaste jutustamis- ja kirjeldamisoskust, oskust avaldada oma arvamust ja põhjendada oma seisukohti.

Rääkimisosa hindamisel arvestatakse

1) ülesannete täitmise järgmisi aspekte:

- kontekstisobivus;
- täpsus;
- tasemele vastavus;

2) kõne järgmisi aspekte:

- interaktiivne kommunikatsioon – oskus vestluses informatsiooni vahetada ja vestluspartnerit veenda;
- sõnavara – sõnavara mitmekesisus;
- sujuvus – kõne rütm ja struktuur, loomulikkus ja selgus;
- grammatika – grammatika valdamine ja keeleline sidusus;
- hääldus (lausetasandil) – lauserõhud, intonatsioon, fraseerimine.

Rääkimisosa eest on võimalik saada kuni 20 punkti. Hinnatakse kogu osa tervikuna, mitte üksikülesannete täitmist. Rääkimisosa hinnatakse hindamisjuhendi järgi skaalal 0–10 (vt lisa 2). Hindajaid on kaks. Mõlema hindaja antud punktid liidetakse.

LISAD

Lisa 1: Kirjutamisosa ülesannete hindamisjuhend 2005. aastal

NB! Keelekasutuse selgitusi tuleb mõista riigieksami/kesktaseme nõuete aspektist.

Ülesande täitmine ja teksti sisu	Punktid	Keelekasutus
Ülesandest saadakse aru ja see täidetakse täpselt ja laitmatult. Sisu ammendav, tekst õige pikkusega (esimene ülesanne u 120 sõna, teine u 160 sõna), loogiline ja ladus. Kirjutis – eeskätt esimene ülesanne – vastab üldtunnustatud vorminõuetele.	5	• Kontekstile ja stiilnormile vastav keelekasutus. • Lausestus loogiline ja mitmekesine. Kasutatakse sisu täpselt edastamiseks vajalikke keelestruktuure. • Sõnavara osutab võimet praktiliselt igasuguste ülesannetega toime tulla, on asjakohase ulatusega, sõnakasutus täpne. Üksikuid lünki sõnavaras osatakse enamasti kompenseerida sünonüümsete keelenditega. • Võib esineda üksikuid kirja- ja keelevigu ning stiilikonarusi, mis ei häiri tekstist arusaamist.
Ülesandest saadakse aru ja selle täitmisega saadakse üsna hästi hakkama. Sisu asjakohane, tekst õige pikkusega (120/160 sõna), loogiline ja küllaltki sidus. Kirjutis – eeskätt esimene ülesanne – vastab üldtunnustatud vorminõuetele.	4	• Hea keelekasutus. Kirjutaja on valinud sobiva registri. • Lausestus loogiline ja mitmekesine. • Sõnavara ülesande täitmiseks piisav, aga väljendus lakooniline. • Esineb üksikuid kontekstilis tähendusvääratusi ning kirja- ning keelevigu, mis ei sega tekstist arusaamist.
Ülesandest saadakse aru ja selle täitmisega saadakse rahuldavalt hakkama. Sisu pealiskaudne, tekst enam-vähem õige pikkusega (120/160 sõna) ja piisavalt sidus, et selle mõttest aru saada. Kirjutis – eeskätt esimene ülesanne – vastab üldtunnustatud vorminõuetele osaliselt.	3	• Rahuldav keelekasutus. Kirjutaja on valinud sobiva registri. • Üksikutes kohtades võib esineda ebaloogilist lausestust või pisut lihtsakoelist sidumist. • Sõnavara üsna piiratud, mistõttu väljendus lakooniline. Üksikutes kohtades esineb ebatäpset sõna- ja vormikasutust. • Esineb kirja- ja keelevigu, kuid teksti mõte on siiski enamasti arusaadav.
Ülesandest saadakse üldjoontes aru, kuid selle täitmises on puudujääke. Kirjutis võib olla õige pikkusega (120/160 sõna) või mõnevõrra – nt kolmandiku – lühem, sisu aga pealiskaudne ja tekst halvasti struktureeritud, mistõttu teksti mõttest arusaamine nõuab lugejapoolset pingutust. Kirjutis ei vasta üldtunnustatud vorminõuetele.	2	• Ebarahuldav keelekasutus. Eksimused registri valikul. • Võib esineda ebaloogilist lausestust, mistõttu teksti mõttest arusaamine häiritud. Sidumine on ebaloomulik, esineb sidumata üleminekuid ja algtasemele omast hakitust vm süntaktilisi lihtsustusi. • Sõnavara piiratud, esineb sõnakasutusvigu. • Palju eri tüüpi keele- ja/või kirjavigu, mistõttu teksti mõistmine häiritud.
Ülesandest saadakse aru raskustega ning see jääb suures osas täitmata. Kirjutis õige pikkusega, kuid tekst katkendlik ja kohati seotetu, või kirjutis nõutust oluliselt (poole võrra) lühem. Kirjutis ei vasta üldtunnustatud vorminõuetele.	1	• Väga halb keelekasutus. • Lihtsakoeline algtaseme lausestus või lõikude sidumatus. • Sõnavara ülesande täitmiseks ebapiisav. • Keele- ja/või kirjavead takistavad tekstist arusaamist.
Ülesandest ei saada aru ja/või seda ei suudeta täita. Kirjutatu ei täida ülesannet. Kirjutis liiga lühike (alla poole nõutust) või vastus hindamiseks ebaadekvaatne (kirjutise sisul pole ülesandega midagi ühist).	0	• Tekst nii ebaloomulik ja vigane, et sellest pole võimalik aru saada. • Sõnavara ja grammatika ei vasta ka tugevale algtasemele.

Kirjutamistesti kummagi osa eest on võimalik saada kuni kümme punkti. Hinnatakse nii ülesande täitmist (skaalal 0–5) kui ka keelekasutust (skaalal 0–5) ning punktid liidetakse.

Üldjuhul on ülesande täitmine keelekasutusega tihedalt seotud, st ülesande täielik ja laitmatu täitmine eeldab ka väga head või head keelekasutust.

Kui kirjutis on liiga lühike või ei vasta ülesandele, siis pole võimalik keelekasutust adekvaatselt hinnata, st õpilase keelekasutust hinnatakse sel juhul 0-ga.

Lisa 2: Rääkimisosa hindamisjuhend 2005. aastal

NB! Hinde selgitusi tuleb mõista riigieksami/kesktaseme nõuete aspektist.

Hinne/punktid	Hinde selgitusi
9-10 Ülesannetest saadakse aru, need täidetakse täpselt ja laitmatult	- Kõne on sujuv ja hästi mõistetav, kui ka mõnda sõna tuleb otsida, küsida või puudujääki muul viisil kompenseerida. Esinevad suulisele kõnele omased tavalised takerdused. Hääldus hea, kui ka emakeele aktsent on tajutav. Teksti sidumine on ladus, kõnevoorude sidumine ei pruugi veel olla täiesti loomulik. - Sõnavara ülesannete täitmiseks piisav, väga hea parafraseerimisoskus. - Grammatika piisavalt korrektne, et teemat laitmatult käsitleda. Õeldu hõlpsasti mõistetav.
7-8 Ülesannetest saadakse aru, nende täitmisega saadakse üsna hästi hakkama	- Kõne on suhteliselt vaba ja arusaadav. Hääldus hea, kui ka emakeele aktsent on tajutav. Oma teksti sidumine on hea, kõnevoorude sidumine pisut hakkiv. - Sõnavaras esineb ülesannete täitmisel üksikuid lünki, sel juhul väljendutakse kaudsel viisil. - Grammatika tundmine hea, kuigi võib esineda ebakorrektsusi. Õeldu mõistetav.
5-6 Ülesannetest saadakse aru, nende täitmisega saadakse hakkama	- Kõne on arusaadav, aeglane, kuid ilma pikemate ebaloomulike pausideta. Suudab end mõistma panna ning ületab enamiku suhtlemisel ette tulevatest raskustest. Hääldus hea, kui ka emakeele aktsent on tajutav. Oma tekst on arusaamiseks piisavalt seotud, kõnevoorude sidumine võib olla konarlik. - Sõnavaras esineb ülesannete täitmisel lünki, kuid sellest hoolimata suudetakse mõtet üldjoontes moonutusteta edasi anda. Kuulaja taipab õeldu mõtet ilma suurema pingutusega. - Esineb grammatikavigu, kuid õeldu üldmõte on arusaadav.
3-4 Ülesannetest saadakse üldjoontes aru, nende täitmisel on puudujääke	- Kõne on aeglane, esineb pikki ebaloomulikke pause. Tihti tuleb toeks võtta mitteverbaalseid vahendeid. Hääldus erineb selgelt eesti keele normist. Interaktiivsed oskused viletsad. - Sõnavaras esineb ülesannete täitmist takistavaid lünki, sõnavara puudujääkide kompenseerimine hakkab häirima. Kuulaja saab siiski õeldust aru. - Laused on lihtsakoelised. Esineb häirivaid grammatikavigu, mis kohati takistavad õeldu mõistmist.
2-1 Ülesannetest saadakse aru raskustega, need jäävad suures osas täitmata	- Kõne on hakitud või isegi katkendlik ja seda on raske jälgida, kaaskõneleja tekstile ei reageeri adekvaatselt. - Sõnavara äärmiselt piiratud, mistõttu ülesanded jäävad suures osas täitmata või neid ei täideta tugeva algtasemegi kohaselt. - Grammatika ebakorrekne ja takistab õeldu mõistmist.
0 Ülesandeid ei suudeta täita isegi siis, kui nendest aru saadakse	Hindamiseks ebaadekvaatne vastus (näiteks mitte-eestikeelne jutt, ülesannete täitmise jaoks liiga piiratud eesti keele oskus vms).

Lisa 3: Kirjutamisosa ülesannete kaalumise

Esimese ülesande punktide teisendamine skaalale 0–8		Teise ülesande punktide teisendamine skaalale 0–12	
Hinne 10-punktilisel skaalal	Hinne 8-punktilisel skaalal	Hinne 10-punktilisel skaalal	Hinne 12-punktilisel skaalal
0	0	0	0
1	1	1	1
2	2	2	2
3	2	3	4
4	3	4	5
5	4	5	6
6	5	6	7
7	6	7	8
8	6	8	10
9	7	9	11
10	8	10	12

Lisa 4: Valik teemasid

Osaoskuste harjutamisel võiks aineõpetajad käsitleda järgmisi teemasid:

1. Isikututvustus

Isikuandmed ja enesetutvustus
Päritolu, rahvus, keeled, kodakondsus
Kontaktandmed
Sünni- ja elukoht
Haridustee
Huvivaldkonnad
Iseloom, kalduvused, välimus, hoiakud
Pereliikmed ja sugulased

2. Haridus ja tulevane elukutsevalik

Haridussüsteem ja õppimisvõimalused, koolitüübid
Õppetöö korraldus
Oma kooli ajalugu
Linna- ja maakoolid
Õppimine kui töö
Minu kool
Kooliprobleemid
Õppeained
Õppeedukus
Keelte ja arvuti õppimise vajalikkus
Keeleõpe välismaal
Suhted kaasõpilastega
Õpilane ja õpetaja
Kooliüritused
Kooli ajaleht
Kool ja internet
Õpingute jätkamine – kutsekool või kõrgkool
Eriala omandamine
Tasuline ja tasuta haridus
Õppelaen
Õppemaks
Õpingud välisriigis
Elukutsed ja elukutsevalik
Tulevane elukutse
Ametieelistused ja kutsesobivus
Karjäärivõimalused

Vaba aeg
Muusika
Kunst
Kino ja videofilmid
Lemmikfilm ja -näidend, lemmiknäitlejad
Teater
Kontserdid
Näitused
Muuseumid
Sport
Televisiooni- ja raadiosaated
Arvuti ja internet
Meelelahutus- ja kultuuriüritused
Sõbrad ja tuttavad

5. Puhkus ja reisimine

Puhkuse vajalikkus
Stressorid
Puhkuse veetmise viisid
Aktiivne puhkus
Puhkamisvõimalused Eestis ja välismaal
Koolivaheaeg
Klassiekskursioon
Reisikaaslased
Sportimisvõimalused ja spordiüritused
Matkamine
Reisimisvõimalused
Reisiks valmistumine
Reisibürood ja pakutavad teenused
Majutus
Reisielamused ja vaatamisväärsused

6. Keskkond ja geograafia

Loodus- ja tehiskeskkond
Keskkonnaprobleemid
Loodushoid ja loodussäästlik tarbimine
Maa ja linn
Kodupaiga vaatamisväärsused

Töö kui eneseteostuse võimalus

3. Kodu ja elukeskkond

Kodu ja kasvatus, kodukultuur

Elamistingimused

Kodukoht ja selle ümbrus

Eluase, eluruumid, sisustus

Maa- ja linnakodu

Kinnisvara

Kodu ja turvalisus

Kodu- ja lemmikloomad

Unistuste kodu

4. Igapäevane elu

Argipäev koolis, kodus

Kodune majapidamine ja kodune tööjaotus

Olmeprobleemid ja teenindus:

Suhtlemine ameti- ja õppeasutustes

Pangatoimingud

Post

Telefon. Mobiilside ja noored

Teenindusasutused, suhtlemine teenindusasutustes (juuksur, ilusalong, kingaparandus jne)

Sisseostude tegemine

Kaubandus ja ostuvõimalused

Ostukohad (lahtioleku ajad, hinnad, makseviisid jne)

Toiduained ja toidud

Tarbekaupad (riided ja jalatsid jms)

Kodu- ja kontoritarbed

Ostmiseelistused

Noored ja reklaam

Noored ja tarbimine

Noored ja mood

Hind ja kvaliteet

Internetikaubandus ja kataloogikaubandus

Tarbijaõigused

Söök ja jook

Toitumisharjumused

Tervislik toit

Maitse-eelistused

Söögikohad, väljas söömine. Lauakombed

Massimeedia

Ajakirjandus, raadio, televisioon

Massimeedia ja reklaam

Vaatamis-, kuulamis- ja lugemiseelistused

Õpilane infoühiskonnas

Liiklus

Ühissõidukid

Isiklik liiklusvahend

Liikluskorraldus

Ohutu liiklemine

Vaba aeg

Harrastused ja huvialad

Vaba aja veetmise võimalused

Noored ja lugemine

Lugemiseelistused, lemmikraamat

Rahvastik

Ilmastik

Võõrad maad ja rahvad

7. Tervis ja heaolu

Eluviis

Tervislikud eluviisid, tervisesport

Haiguste ennetamine

Enesetunne ja tervislik seisund

Arstiabi

Ravikindlustus ja haigekassa

Hügieen

Õnnetusjuhtumid ja haigused

Ravimid

Tasuta ja tasuline arstiabi

Halvad harjumused: suitsetamine, alkohol, narkootikumid. Nendest hoidumine

Kriisikeskus

8. Riik ja ühiskond

Päevapoliitika

Aktuaalsed sündmused

Majandus

Ettevõtlus

Tööstus ja põllumajandus

Infoühiskond ja selle probleemid

Inimene ja tehnika areng

Info hankimine ja edastamine

Poliitikamaastik

Noored ja poliitika

Keelepoliitika

Sotsiaalne turvalisus

Sotsiaalsed grupid

Rahvuslikud hoiakud

Usk ja uskumused

Politsei ja kohtusüsteem

Heategevus

Inimene ja ühiskond

Õigused ja kohustused

Regionaalsed iseärasused Eestis

9. Inimsuhted

Küllakutse ja külaskäik

Külaline ja peremees/perenaine

Kohtumised inimestega

Sõprus ja tutvus

Kirjavahetus

Klubitegevus

Suhtlemine ja internet

Koduväline suhtlemine

Tähtsad sündmused

Rollid ja suhted perekonnas

Põlvkondadevahelised suhted

Armastus ja abielu: noor perekond, lapse sünd ja kasvatamine

Lisa 5: Soovitatav õppe- ja abimaterjal aineõpetajatele

- 1) P. Alp, V. Jürgens, H. Pajupuu. Eesti keel kui teine keel. Riigieksam 2001. Riigieksam 2002. Tallinn: Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus, 2001.
- 2) Eesti keele kui teise keele õpetamine I ja II (artiklite kogumikud). Tallinn: EV Haridusministeerium, 2000.
- 3) Euroopa keeleõppe raamdokument: õppimine, õpetamine ja hindamine (tööversioon).
- 4) Haridus- ja Teadusministeerium. Testiterminite seletussõnastik.
- 5) Anu-Reet Hausenberg, Tiina Kikerpill, Maia Rõigas, Ülle Türk. Keeleoskuse mõõtmine.
- 6) A. Juhkama, V. Jürgens, A. Siirak. Eesti keel kui teine keel. Riigieksam 2003. Riigieksam 2004. Tallinn: Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus, 2002.
- 7) V. Jürgens, T. Mänd. Eesti keel kui teine keel. Riigieksam 2002. Riigieksam 2003. Tallinn: Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus, 2002.
- 8) Keeleõpetaja metoodikavihikud 1–13 (Võõrkeeletunni planeerimine ja ülesehitus. Ülevaade võõrkeeleõppe meetoditest. Kuulamisoskuse arendamine. Lugemisoskuse arendamine. Kõnelemisoskuse arendamine. Sõnavara õpetamine. Eesti keele grammatika õpetamise võimalusi. Vigade parandamine. Video võõrkeeletunnis. Keelekeskkond võõrkeeleõppe toetajana). EL PHARE väljaanne. Tallinn: TEA, 2000.
- 9) M. Kitsnik, L. Kingisepp. Avatud uksed (õpperaamat, töövihik, õpetajaraamat ja kassetid kuulamisosa ülesannete tekstidega). Tallinn: TEA, 2002
- 10) P. Reins, H. Pajupuu. Eesti keele harjutustest. Kesktase ja muukeelne gümnaasium.
- 11) Tallinn: EKSA, 2001.
- 12) P. Reins, H. Pajupuu, K. Kerge. Eesti keele kesktaseme test. Käsiraamat. Tallinn: Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus, 2001.
- 13) A. Valmis. Lihtne eesti keele grammatika (harjutuste ja võtmega). Tallinn: TEA, 2001.
A. Valmis, L. Valmis. Õigekeelsuse käsiraamat gümnaasiumile. Tallinn: TEA, 2002.
- 14) J. Õispuu. Spravočnik poèstonskomu jazõku. Tallinn: Koolibri, 1999.
- 15) www.miksike.ee (haridust ja koolielu puudutavad uudised, mitmesugused artiklid jms)
- 16) www.koolielu.ee (haridust ja koolielu puudutavad uudised, mitmesugused artiklid jms)
- 17) <http://www.eki.ee/books/ekkr> (siin on üleval „Eesti keele käsiraamat“)
- 18) <http://www.sekretar.ee/?q=15> (ametikirjade näidised)
- 19) www.efant.ee (testid keeleõppeks ja kontrollimiseks)

KASUTATUD KIRJANDUS:

P. Alp, V. Jürgens, H. Pajupuu. Eesti keel kui teine keel. Riigieksam 2001. Riigieksam 2002. Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus. Tallinn, 2001.

Euroopa keeleõppe raamdokument: õppimine, õpetamine ja hindamine (tööversioon).

Anu-Reet Hausenberg, Tiina Kikerpill, Maia Rõigas, Ülle Türk. Keeleoskuse mõõtmine.

A. Juhkama, V. Jürgens, A. Siirak. Eesti keel kui teine keel. Riigieksam 2003. Riigieksam 2004. Tallinn: Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus, 2002.

V. Jürgens, T. Mänd. Eesti keel kui teine keel. Riigieksam 2002. Riigieksam 2003.

Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus. Tallinn, 2002.

P. Reins, H. Pajupuu, K. Kerge. Eesti keele kesktaseme test. Käsiraamat.

Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus. Tallinn 2001.

Haridus- ja Teadusministeerium. Testiterminite seletussõnastik.